

Sosiaali- ja terveys-

Lapsi-, perhe- ja nuorisotyö

2010

Heli Rautamaa, Carita Rauvola

PÄIVÄHOIDON NÄKÖKULMIA YHTEISTYÖSTÄ LASTENSUOJELUN KANSSA MASKUN KUNNASSA

TURUN AMMATTIKORKEAKOULU
TURKU UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES

Heli Rautamaa, Carita Rauvola

PÄIVÄHOIDON NÄKÖKULMIA YHTEISTYÖSTÄ LASTENSUOJELUN KANSSA MASKUN KUNNASSA

Lastensuojelun tarve on lisääntynyt koko maassa viime vuosina. Tämän vuoksi auttamisen näkökulma on siirretty avohuollon tukitoimiin. Päivähoito kuuluu tärkeänä osana näihin tukitoimiin ja siellä voidaan tukea lasta ja perhettä yhdessä lastensuojelun ja perheen muun verkoston kanssa. Moniammatillinen yhteistyö ei ole ongelmaton ja se vaatii kehittämistä ja sitoutumista. Opinnäytetyömme tavoite oli selvittää päivähoiton ja lastensuojelun yhteistyön tilaa ja tehdä siitä näkyväksi.

Opinnäytetyömme on kvalitatiivinen tutkimus ja menetelmänä käytimme haastattelua. Aineistoa keräsimme haastattelemalla yhtätoista päivähoiton työntekijää. Kysymyksemme liittyivät yhteistyön prosessiin, tiedonkulkuun ja moniammatilliseen verkostotyöhön.

Tutkimuksen tarkoituksena oli selvittää päivähoiton ja lastensuojelun yhteistyötä Maskussa päivähoiton näkökulmasta. Opinnäytetyömme teoriaosuus koostuu päivähoiton ja lastensuojelun määrittämisestä, niihin liittyvistä lainsäädännöistä sekä moniammatillisen yhteistyön ja verkostotyön määrittämisestä.

Tutkimustuloksista nousi esille, että päivähoiton työntekijät pitivät yhteistyötä lastensuojelun kanssa tärkeänä. Yhteistyö on aineiston mukaan kuitenkin vähäistä ja toteutuu pääsääntöisesti verkstopalaverissa. Silloin lapsen ja perheen ongelmat ovat yleensä suurempia. Päivähoiton työntekijöiden mukaan yhteydenoton pitäisi olla helpompaa jo pienissä huolissa, että lasta ja perhettä voidaan auttaa ajoissa. Tähän tarvitaan kuitenkin yhtenäisiä toimintaohjeita ja lastensuojelun toimenkuvan tuntemista.

ASIASANAT:

päivähoito, lastensuojelu, moniammatillisuus, verkostotyö, lait

Heli Rautamaa, Carita Rauvola

ASPECTS ABOUT COOPERATION BETWEEN DAY CARE AND CHILD WELFARE IN MASKU MUNICIPALITY

The need for children welfare has increased in whole country in recent years. Therefore the consideration of welfare is delegated to supporting activities of noninstitutional social care. Day care plays crucial role in these supporting activities. Day care can support both, child and family together with child welfare workers. Multiprofessional cooperation has its own problems and it requires development of and commitment. The goal of this thesis is to study cooperation between daycare and children welfare unit and make it more familiar.

This thesis is a qualitative research and researches were practiced by interviews. Data was collected by interviewing eleven workers in children daycare. The focus of the questions was in cooperation processes, information flow and multiprofessional networking.

The purpose of the study is to examine day care and children welfare unit's cooperation in Masku municipality. The theoretical part of the thesis consists of the definition of day care and children welfare unit, legislation regarding them as well as the definition of multiprofessional cooperation and networking. To achieve effective cooperation there is a need for standardized instructions and job descriptions.

The result of the survey is that day care workers consider the cooperation with children welfare unit important. The survey shows that cooperation is restricted and is implemented mostly in network meetings. In this case the problems of the child and family usually have increased. According to day care professionals the boundary for a contact should be low even with small cases, so the child and the family can get help in time. To achieve this, there is a vital need for mutual operational mode and knowledge of children welfare's description.

KEYWORDS:

Day care, children welfare, multiprofessionalism, networking tasks, legislation

SISÄLTÖ

1 JOHDANTO	6
2 PÄIVÄHOITO LAPSEN TUkena	8
2.1 Päivähoitolaki	8
2.2 Päivähoidon perustehtävät	10
Päivähoito Maskun kunnassa	11
3 LASTENSUOJELU LAPSEN JA PERHEEN TUkena	13
3.1 Lastensuojelulaki	13
3.2 Lastensuojelun perustehtävä	14
3.3 Lastensuojelu Maskun kunnassa	15
4 PÄIVÄHOITO LASTENSUOJELUN TUKITOIMENPITEENÄ	17
4.1 Varhainen puuttuminen	17
4.2 Kasvatuskumppanuus	18
4.3 Päivähoito avohuollon tukitoimena	19
5 MONIAMMATILLINEN YHTEISTYÖ	20
5.1 Moniammatillisuuden ja verkostotyön taustaa	20
5.2 Moniammatillisuus päivähoidossa	22
5.3 Moniammatillisuus lastensuojelussa	23
5.4 Moniammatillisen yhteistyön keskeiset lait	24
6 TUTKIMUKSEN TAVOITE JA TUTKIMUSTEHTÄVÄT	26
7 TUTKIMUKSEN TOTEUTUS	28
7.1 Tutkimusmenetelmä ja aineistonkeruu	28
7.2 Aineiston käsittely ja analysointi	31
7.3 Tutkimuksen luotettavuus	32
8 TUTKIMUSTULOKSIA	34
8.1 Päivähoidon työntekijöiden kokemuksia yhteistyöstä	34
8.1.1 Yhteistyön nykytilanne	34
8.1.2 Yhteistyöprosessin kuvaus	34
8.2 Yhteistyön esteet	36
8.2.1 Yhteistyön kehittäminen	37
8.3 Tiedonkulku yhteistyössä	38
8.3.1 Sisäinen viestintä	38
8.3.2 Tiedonkulun esteet	39
8.4 Moniammatillinen yhteistyö	40
8.4.1 Kokemuksia moniammatillisesta yhteistyöstä	40

8.5 Kehittämisehdotuksia	41
9 JOHTOPÄÄTÖKSET JA POHDINTAA	42
LÄHTEET	47
ELEKTRONISET LÄHTEET	49
HENKILÖKOHTAINEN TIEDONANTO	49

LIITTEET

Liite 1. Tutkimuslupahakemus

Liite 2. Tutkimuslupa

Liite 3. Haastattelukysymykset

1 JOHDANTO

Uusi lastensuojelulaki (417/2007) määrittää, että sosiaalitoimen lisäksi muillakin hallinnonaloilla on velvoite järjestää riittävästi ennaltaehkäisyä ja palvelua kasvatuksen tueksi. Tavoitteena on, että lapsi ja perhe saisivat tarvitsemansa tuen riittävän varhaisessa vaiheessa ja ensisijaisesti normaalipalveluissa. Jotta varhainen tuki ja eri hallinnonalojen yhteistyö toteutuu, tarvitaan usean eri ammattiryhmän asiantuntemusta.

Päivähoito on yksi peruspalveluista, mutta sitä käytetään myös avohuollon tukitoimena. Koska lastensuojelulliset tarpeet ovat valtakunnallisesti kasvussa, ne heijastuvat myös päivähoidon. Tällöin kaikkien niiden tahojen, jotka tekevät työtä lapsen ja perheen tukena, tulisi olla valmiita moniammatilliseen yhteistyöhön ja verkostotyöhön.

Tutkimuksemme aihe tuli myös esille koulutuksemme aikana useita kertoja sekä luennoitsijoiden että opettajien puolelta. He kertoivat, että päivähoidon ja lastensuojelun välistä yhteistyötä ei ole paljoa tutkittu. Tästä saimme ajatuksen, että haluamme ottaa selvää, mitä yhteistyö sisältää ja miten se toimii.

Onnismaa (1999) on tutkinut päiväkotia lastensuojelun tukitoimena. Raportin lähtökohtana oli selvittää miten päiväkotitoimii lastensuojelun tarpeessa olevan lapsen ja hänen vanhempiansa kanssa. Kainulainen (2007) on tutkinut pro gradu-tutkielmassaan yhden päiväkodin tapaa toteuttaa avohuollollista tukitoimeja yhteistyössä sosiaalitoimen kanssa.

Opinnäytetyömme on selvitys päivähoidon ja lastensuojelun välisestä yhteistyöstä päivähoidon näkökulmasta Maskun kunnassa. Haastattelimme päivähoidosta yhtätoista työntekijää. Teoriaosuus koostuu lastensuojelun ja päivähoidon keskeisistä määritelmistä ja lainsäädännöistä. Tutkimuksen empiirinen osuus perustuu moniammatillisen yhteistyön ja verkostotyön teoriaan. Loppuosassa selvitämme tutkimuksen suorittamiseen liittyvät kohdat ja esittelemme tulokset.

Olisimme myös haastatelleet sosiaalityöntekijöitä, mutta harmiksemme he eivät halunneet osallistua tutkimukseemme syystä, että he olisivat helposti tunnistettavissa pienessä kunnassa. Ymmärrämme syyn hyvin, vaikka heidän haastattelunsa olisikin tuonut lisää kaivattua näkökulmaa yhteistyöhön.

Saimme ideallemme Maskussa hyvän vastaanoton, josta olemme kiitollisia. Se innostuneisuus, joka meitä kohtasi siellä, antoi meille voimia tehdä tutkimustamme eteenpäin, koska tiesimme, että tätä tutkimusta ja sen tuloksia odotetaan.

2 PÄIVÄHOITO LAPSEN TUKENA

2.1 Päivähoitolaki

Suomeen perustettiin lastentarha jo vuonna 1861 ja parikymmentä vuotta myöhemmin aloitettiin kansanlastentarhatoiminta. Kansanlastentarhan perustajan lastentarhanopettaja Hanna Rothmansin tarkoituksena oli auttaa kaikkein köyhimpiä lapsiperheitä, koska katsottiin, että he eivät pysty antamaan riittävää huolenpitoa lapsilleen köyhyyden ja naisten lisääntyvän työssäkäynnin tähden. (Välimäki 1999, 94-98.)

Ennen päivähoitolakia, eri hoitomuodot olivat eriarvoisessa asemassa, koska lastentarhatoiminta oli halvempaa hoitoa, kuin muut senaikaiset hoitomuodot. Päivähoito muuttui vuonna 1973 kaikille tarkoitetuksi sosiaalipalveluksi, joka oli alun perin tarkoitettu tarpeen pohjalta määräytyväksi. Uusi päivähoitolaki toi hoitomuotojen välille yhdenmukaiset hoitomaksut. (Välimäki, 1999, 143.) Näin ollen suuremmalla osalla kansalaisista oli mahdollisuus hakea päivähoitopaikkaa.

Laki lasten päivähoidosta tuli voimaan vuonna 1973 ja se määrittää päivähoidon yleiset raamit. Päivähoitoa koskevan lainsäädännön tavoitteeksi on määritelty yhteiskunnallinen tuki päivähoidossa oleville lapsille ja heidän perheilleen. Perheitä tuetaan kasvatuksessa ja yhdessä edistetään lasten tasapainoista kehitystä. Päivähoidossa tuetaan myös lapsen sosiaalista, fyysistä ja tunne-elämän kehitystä sekä lapsen esteettistä, älyllistä, eettistä ja uskonnollista kasvatusta, jossa tulee ottaa huomioon vanhempien kulttuuritausta ja uskonto.

Päivähoitolaki (36/1973) ei syntynyt aikanaan yksimielisesti, mutta lain vahvistamista vauhdittivat mm. naisten lisääntynyt työssäkäynti, yksityisten päivähoitopalveluiden riittämättömyys kasvavan kysynnän vuoksi ja yleinen vaatimus naisten mahdollisuudesta osallistua työelämään tasa-arvoisesti miesten rinnalla. (Lounassalo 2002, 232; Alasuutari 2003, 68.)

Hoitopaikan saaminen oli vuoteen 1996 asti tarveharkintaista ja siihen asti etusijalla olivat perheet, jotka tarvitsivat päivähoitopaikkaa sosiaalisista ja kasvatuksellisia syistä. (Karila & Nummenmaa 2001, 14.) Vuonna 1996 lakiin tehtiin muutos subjektiivisesta päivähoito-oikeudesta, tämä tarkoitti sitä, että kaikilla alle kouluikäisillä lapsilla oli oikeus päivähoitopaikkaan. Subjektiivinen päivähoito-oikeus toi esiin päivähoidon kasvatus-opetuksellista roolia, eli lainsäädäntö painottaa päivähoidon merkityksellisyyttä lapsen kehityksessä. Subjektiivinen päivähoito-oikeus takaa vanhemmille oikeuden päättää, milloin päivähoitopaikkaa tarvitaan. Subjektiivista päivähoito-oikeutta on kritisoitu siitä, että se siirtää kasvatusvastuuta vanhemmilta yhteiskunnalle ja puolustajat pitävät sitä jokaisen lapsen oikeutena saada laadukasta varhaiskasvatusta. (Alasuutari 2003, 68–69.)

Tämän päivän suomalainen päivähoito on päivähoitolain (36/1973) määrittämä yhteiskunnallinen peruspalvelumuoto, joka kuuluu kaikille alle kouluikäisille lapsille, lisäksi lapset ovat oikeutettuja maksuttomaan, kunnan järjestämään esikouluun vuotta ennen oppivelvollisuuden alkamista. Päivähoitopaikka kuuluu myös vanhemmille lapsille, jotka tarvitsevat erityistä hoitoa ja kasvatusta, tässä tapauksessa lapselle laaditaan kuntoutussuunnitelma vanhempien kanssa ja tarvittaessa moniammatillinen työryhmän kanssa, johon kuuluu sosiaali-koulu ja terveystoimi.

Päivähoitolain (239/1973) mukaan kunnan on järjestettävä päivähoitoa sinä vuorokaudenaikana, kun sitä tarvitaan ja nykyään on perustettu vuoropäiväkoteja niiden vanhempien lapsille, jotka tekevät vuorotyötä, tällä tarkoitetaan ilta- ja ympärivuorokautista hoitoa. Päivähoidon muodoista näkyvin on kunnallinen tai yksityinen päiväkotitoi. Vanhemmat voivat valita joko kunnallisen päivähoidon tai Kelan maksaman yksityishoidon tuen, jolloin he voivat valita hoitomuodoksi myös yksityisen palveluntarjoajan palvelut.

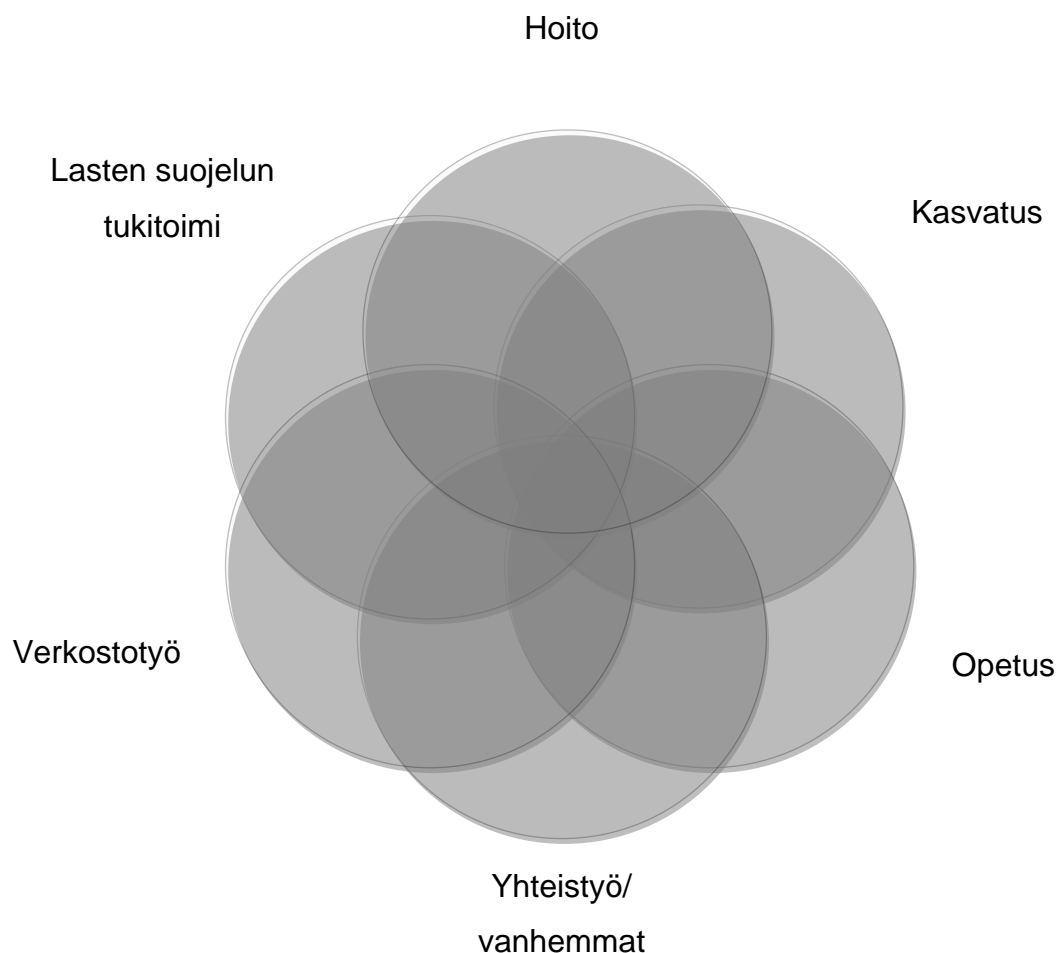
2.2 Päivähoidon perustehtävät

Päivähoitolaki (36/1973) määrittää päivähoidon perustehtäviksi kodin kasvatustyön ja lapsen kasvun tukemisen. Teoksessaan Koivunen (2009, 11) määrittelee päivähoidon perustehtävät suppealla ja laajalla tulkintatavalla. Suppea tulkinta sisältää hoidon, kasvatuksen ja opetuksen, jotka hän määrittää samalla päivähoidon ydintehtäviksi.

Päivähoito sisältää ydintehtävien lisäksi lisääntyvää yhteistyötä lapsen ja perheen erilaisten verkostojen ja moniammatillisten työryhmien kanssa. Sama asiakasperhe voi saada tukea monenlaisilta tahoilta, jos lapsi tarvitsee esimerkiksi puheterapiaa tai perhe on lastensuojelun asiakas ja heillä käy kotona perhetyöntekijä tai tarvitsee muuta kuntoutusta sairauden tai vamman vuoksi.

Koivunen (2009, 13) katsoo verkostotyön osaksi päivähoidon perustehtävää, koska se auttaa lasta hänen kehitykseensä liittyvissä asioissa, etenkin jos siinä havaitaan ongelmia tai se ei vastaa ikätasoa. Verkostotyö päivähoidossa tuo keskusteluun avoimuutta ja se poistaa turhien päällekkäisten toimintojen syntymistä. Verkstopalaverissa, vanhemmat ovat mukana ja on helpompaa sopia lasta koskevista asioista, kun vanhemmat ovat alusta asti tietoisia siitä, mistä on keskusteltu ja päätetty. Työntekijöillä on samat tiedot perheestä ja päätöksenteosta ja se edesauttaa toimimaan yhdessä lapsen edun mukaisesti ja välttämään virhearvioinneilta.

Päivähoidon yhteiskunnalliset tehtävät jaotellaan useasti Huttusen (1989) tavalla neljään luokkaan; työvoimapolitiittisiin, perhepolitiittisiin, sosiaalipoliittisiin ja koulutuspolitiittisiin tehtäviin, viimeksi mainituissa käytiin 1900-luvun ajan keskustelua päivähoidon hallinnollisesta sijoituksesta.

Kuvio 1. Päivähoidon perustehtävä (Koivunen 2009, 12).

Päivähoito Maskun kunnassa

Maskun kunnassa oli vuonna 2009 yhteensä 848 0-5 vuotiasta lasta. Tästä luvusta päiväkodeissa tai perhepäivähoidossa oli yhteensä 401 lasta. (Sotkanet 2009.) Tilaston mukaan päivähoidossa olleiden lasten lukumäärä on kasvanut hieman vuosien 2007–2009 aikana.

Maskussa on tällä hetkellä kahdeksan kunnan ylläpitämää päiväkotia, joista viidessä päiväkodissa on esikouluikäisten päivähoitoa, mutta ei esiopetusta. Perhepäivähoitopaikkoja on tällä hetkellä sata ja ryhmäperhepäivähoitokoteja neljä. Ryhmäperhepäiväkodit muutetaan todennäköisesti tulevaisuudessa päiväkodeiksi. Osa päivähoitoyksiköistä on Maskun uusissa liitoskunnissa, Askaisissa ja Lemussa. Kunnassa on yksi yksityinen päiväkoti, jossa hoitokielenä on englanti sekä seitsemän suomenkielistä yksityistä

perhepäivähoitokotia. Maskun kunta järjestää myös laajennettua päivähoitoa, joka tarkoittaa hoitoa lapsille, joiden vanhemmat ovat vuorotyössä. Hoitoa voi saada iltaisin, öisin ja viikonloppuisin.

Kunta järjestää kotihoidossa oleville lapsille avointa varhaiskasvatustoimintaa maksullisena puistotoimintana sekä avointa maksutonta päiväkotijärjestelmää ja kerhotoimintaa. Maskun kunnan erityis päivähoitokotista vastaa kiertävä erityislastentarhanopettaja, jonka toimenkuvaan kuuluvat myös lastensuojelun asiakasperheiden lapset, sekä yhteistyö lastensuojelun työntekijöiden ja perhetyöntekijöiden kanssa. (masku.fi.) Erityis päivähoito on osa yleistä päivähoitojärjestelmää, jonka yhtenä tavoitteena on erilaisten kehityshäiriöiden ja viivästyneen kehityksen ennaltaehkäiseminen (Maskun kunnan turvallisuus- ja laatukäsikirja 2009).

Maskun kunnan varhaiskasvatussuunnitelma (myöhemmin Vasu) perustuu Valtioneuvoston (28.2.2002) antamaan periaatepäätökseen varhaiskasvatuksen valtakunnallista linjauksiin ja Stakesin (30.9.2003) laatimiin varhaiskasvatussuunnitelman perusteisiin. Varhaiskasvatuksen tavoitteena on yhdistää lapsen hoito, kasvatusta ja opetus vastaamaan perheen tarpeita. Vasun tarkoituksena on ohjata sen toteuttamista, kehittämistä sekä arviointia yksikkökohtaisesti. Maskun kunnan varhaiskasvatussuunnitelma on päivitetty vuonna 2010 ja sen tekemisessä oli mukana päivähoitoalan eri sektoreiden työntekijöitä.

Maskun kunnassa haetaan yhteistyömalleja parantamaan moniammatillista yhteistyötä. Mynämäki, Nousiainen ja Masku tekevät nyt yhteistä lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelman pohjalta. Maskussa on toteutettu päiväkotikiertoja, joka käytännössä tarkoittaa terveydenhoitajan, sosiaalityöntekijän, psykologin ja kiertävän erityislastentarhanopettajan (myöhemmin kelto) vierailuja päiväkodeissa. Moniammatillisen yhteistyön kehittäminen kuuluu kansallisen Kaste-ohjelman ja sen Länsi-Suomen Remontti hankkeen tavoitteisiin. Hankkeen kehittämistyön näkökulma on ennaltaehkäisyssä ja varhaisen tuen vahvistamisessa.

3 LASTENSUOJELU LAPSEN JA PERHEEN TUKENA

3.1 Lastensuojelulaki

Lastensuojelua on ollut jo useita vuosisatoja. Eri aikakausina se on ilmennyt eri tavoin. Muun muassa 1600-luvulla naapurit ja sukulaiset ottivat Ruotsissa hoiviinsa orpoja lapsia, joiden vanhemmat olivat kuolleet kulkutauteihin. (Pulma & Turpeinen, 1987, 12). Talvi- ja jatkosotien aikana Suomesta Ruotsiin ja Tanskaan lähetetyt sotalapset olivat yksi lastensuojelun kohde (MLL 2010).

Lastensuojelulaki (417/2007) on tehty suojelemaan lapsen kasvua ja kehitystä. Sen tarkoituksena on turvata lapselle oikeudet turvalliseen kasvuympäristöön, tasapainoiseen ja monipuoliseen kehitykseen sekä erityiseen suojeluun. Lastensuojelulaki (417/2007) määrittelee myös, että lasten ja perheiden kanssa toimivien viranomaisten on tuettava lapsen vanhempia ja huoltajia heidän kasvatustehtävässään. Tarvittaessa lapsi ja hänen perheensä on ohjattava lastensuojelun piiriin.

Lastensuojelun asiakkuuden etenemisprosessi on määritelty lastensuojelulaissa. Prosessi lähtee siitä, että lapsesta on tehty lastensuojeluilmoitus. Sosiaalityöntekijä tekee selvityksen lastensuojelun tarpeesta. Jos tarvetta ei ole, asiakkuus päättyy. Jos taas tarvetta on, tehdään asiakassuunnitelma, jossa on ehdotuksia jatkotoimenpiteistä. Tällöin kuvaan astuu päivähoito, jonne lapsi voidaan sijoittaa avohuollon tukitoimenpiteenä. Tästä sosiaalityöntekijä tekee erillisen päätöksen. Kun lastensuojelun tarve loppuu, lapsen asiakkuus lastensuojelussa päättyy. (Taskinen, 2007, 33.)

3.2 Lastensuojelun perustehtävä

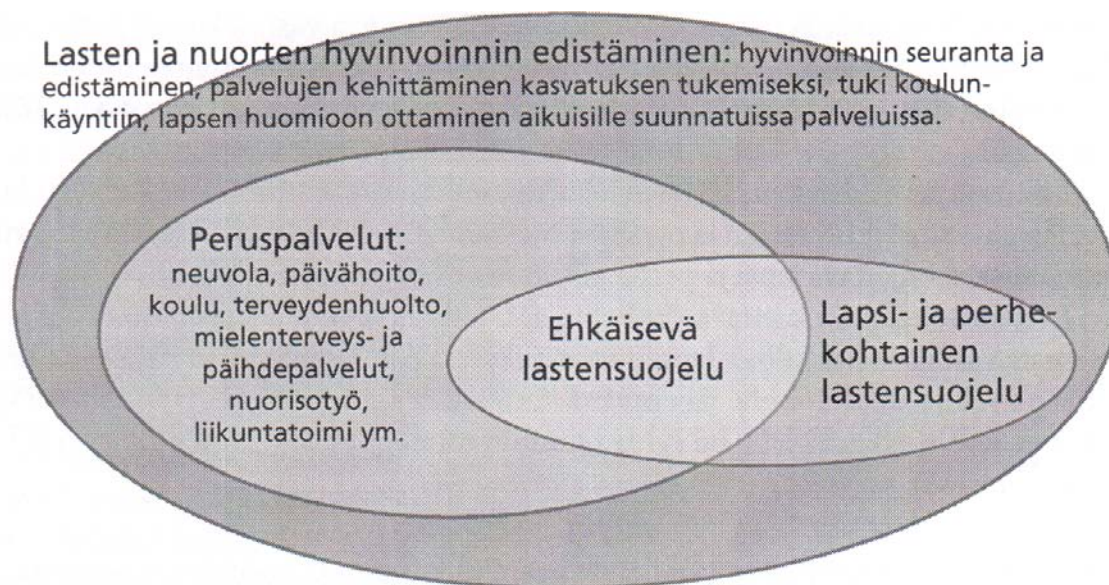
Lastensuojelulaki (417/2007) sanoo, että lapsen vanhemmilla tai huoltajilla on päävastuu hänen kasvatuksestaan. Kuitenkin elämässä saattaa tulla eteen tilanteita, joissa vanhemmat tai huoltajat tarvitsevat ulkopuolista apua turvataksaan lapsen kasvun ja kehityksen. Toisinaan lapsen oma käytös voi johtaa siihen, että apua tarvitaan. Näitä tilanteita varten on olemassa lastensuojelulaki, joka määrittelee mitä ja millaista lapselle tulisi antaa ja keneltä apua saa.

Lastensuojelun apua tarvitsevien asiakkaiden kohdalla ei ole mitään selvää määrettä, kuka asiakkaaksi määreytyy. Se ei riipu lapsen sukupuolesta, asuinpaikasta tai perheen taloudellisesta tilanteesta, mutta heikoilla sosioekonomisilla alueilla asuvilla on suurempi riski ajautua lastensuojelun asiakkaiksi. (Kivinen 1994,126.)

Lastensuojelun pääasiallinen tehtävä on edistää lapsen ja nuoren hyvinvointia. Se turvaa lapsen tai nuoren kasvua ja kehitystä. Lapsella on oikeus saada tarvittavaa suojelua ja apua niin, että hän pystyy täydellisesti hoitamaan velvollisuutensa yhteiskunnassa. (lastensuojelulaki 417/2007.)

Lastensuojelulaissa määritellään myös kunnille omat tehtävät lastensuojelussa. Ensimmäisellä tasolla tehtävä on luonteeltaan yhteiskunnallinen. Siinä kunnan pitää yleisesti edistää ja seurata lasten ja nuorten hyvinvointia. Lisäksi kunnan tulee huolehtia siitä, että ennalta ehkäistään oloja, joissa lapsen kasvu vaarantuu.

Toisella ja samalla fokusoivammalla tasolla lastensuojelun perustehtävä on lapsi- ja perhekohtainen. Sen tehtävänä on turvata niiden lasten ja nuorten kehitys ja terveys, joiden kasvuolosuhteet ovat vaarantuneet tai vakavasti vaarantuneet ja joiden vanhemmat eivät ilman lastensuojelun tukea kykene tavallista lapsuutta ja nuoruutta heille turvaamaan.(lastensuojelija.blogspot 2010.)

Kuvio 2. Lastensuojelun kokonaisuus (Heino 2008, 16).

3.3 Lastensuojelu Maskun kunnassa

Vuonna 2008 Maskussa oli avohuollollisten tukitoimien piirien?? 1245 lasta. (Sotkanet, 2008.) Määrä on ollut sekä valtakunnallisesti että paikallisesti kasvussa. Vuonna 2008 lastensuojelun avohuollon asiakkaiden määrä kasvoi valtakunnallisesti lähes kahdeksan prosenttia vuoteen 2007 verrattuna. (Stakes 2009.)

Maskussa on kolme sosiaalityöntekijää, joista kaksi toimii lastensuojelun parissa. Maskun kunnan nettisivuilla kerrotaan, että perheet saavat neuvoa sosiaalityöntekijöiltä kaikissa lasten hoitoon, kasvatukseen ja koulunkäyntiin liittyvissä asioissa. Yhteistyötä tehdään perheen lisäksi mm. päivähoidon, kotipalvelun, koulutoimen, poliisin, neuvoloiden ja muiden yhteistyötahojen kanssa. (masku.fi.)

Perhetyöntekijöitä Maskussa on kaksi. Heidän tehtävänä on tehdä ennalta ehkäisevää tai korjaavaa työtä yhdessä perheen kanssa. Perhetyöntekijät auttavat perheitä tukien ja ohjaten kohti oman elämän hallintaa.

Perhetyöntekijät tekevät myös yhteistyötä sosiaalityöntekijöiden kanssa perheitä koskevissa asioissa. Ennalta ehkäisevässä lastensuojelussa voidaan antaa sisältää erityistä tukea lapselle tai perheelle ilman, että se silti olisi perhe- tai lapsikohtaista lastensuojelua. (Räty 2010, 5.)

Maskun kunnalla ei ole omia lastensuojelulaitoksia. Jos huostaanotto tai sijoitus tulee ajankohtaiseksi, lapselle taataan paikka joko ostopalveluna muualta tai hänet sijoitetaan sijaisperheeseen.

4 PÄIVÄHOITO

LASTENSUOJELUN

TUKITOIMENPITEENÄ

4.1 Varhainen puuttuminen

Ennalta ehkäisevä työ on käsite, joka kuuluu tänä päivänä olennaisesti sosiaalialan palveluihin. Sillä tarkoitetaan etukäteen puuttumista tilanteeseen tai sellaiseen asiaan, joka mahdollisesti voisi kasvaa suuremmaksi ongelmaksi, jos siihen ei puututa ajoissa. Ennalta ehkäisevää työtä on varhainen puuttuminen, jossa lapsella havaittuun ongelmaan puututaan sen varhaisessa vaiheessa, heti kun ensimmäiset merkit ongelmasta on huomattu. Siinä verrataan lasta ns. yhteiskunnan antamiin normeihin. Jos lapsella havaitaan poikkeavuutta siinä määrin, että huoli kasvaa, aletaan miettiä apukeinoja auttaa lapsi ns. normaalien kasvuolojen pariin.

Ennalta ehkäisevään työhön kuuluvat mm. neuvolakäynnit, terveydenhuolto ja päivähoito. Lasta autetaan aina niin, että hän on keskiössä, jonka ympärillä ovat auttajat ja kasvattajat. Yleensä perhe on vahvasti läsnä näissä tilanteissa. Apua annetaan mahdollisesti myös perheelle jos sellaista havaitaan siellä tarvittavan. Jos lapsi tarvitsee päivähoitoa avohuollon tukitoimena, päätöksen siitä tekee lapsen tai perheen asioita hoitava sosiaalityöntekijä. (Heino 2008, 24.)

Työ voidaan jakaa kahteen osaan: tukeen ja kontrolliin. Tuessa perhetyöntekijä tukee perhettä neuvoin ja ohjein, kun taas kontrollissa on enemmän sosiaalityöntekijä mukana. Jos asiakkaalla on vain hiukan huolta ja motivaatio parantaa olosuhteita on korkea, tuki on oikea muoto. Jos taas huolta on paljon, asiakkaalla on jokin uhka tai vaara ja motivaatio olosuhteiden muutokseen puuttuvat, asiakas saa tuen lisäksi kontrollia. (Heino. 2008, 25.)

Myös ennalta ehkäisevää työtä voidaan tehdä moniammatillisesti. Silloin luodaan yhteistyöverkostoja, joiden kanssa mietitään parasta ratkaisua lapsen ongelmiin. Yhteistyöverkostot luovat sellaisia toimintatapoja, joissa jokainen saa tuoda oman osaamisalueensa esille. Sitä kautta luodaan tapoja, joilla paras

lopputulos aikaiseksi. Perhe tulisi pitää tässä verkostossa osallisena, koska heillä on ensisijaista tietoa lapsesta ja hänen tavoistaan ja mieltymyksistään.

4.2 Kasvatuskumppanuus

Kasvatuskumppanuudella tarkoitetaan sitä, että kaikki ne aikuiset, jotka ovat lapsen kanssa tekemisissä, hoitavat ja ohjaavat lasta samalla tavoin samoja periaatteita noudattaen. Päivähoidossa kasvatuskumppanuudella tarkoitetaan siis vanhempien ja päivähoitohenkilöstön yhteistä linjaa ja päämäärää lapsen hyväksi. Kasvatuskumppanuus on kirjattu lapsen varhaiskasvatussuunnitelmaan.

Kun mukaan tulee ulkopuolisia yhteistyötahoja, kuten esimerkiksi lastensuojelu, saa kasvatuskumppanuus lisää ulottuvuuksia. Myös lastensuojelun työntekijät jakavat kasvatustuuta yhdessä vanhempien ja päivähoidon kanssa. (thl.fi.)

Kasvatuskumppanuus lähtee aina lapsesta ja hänen tarpeistaan. Kaikkien siihen osallistuvien osapuolien tulee keskustella siihen liittyvistä arvoista ja tavoitteista. Suunniteltaessa lapsen tukemista pitää ottaa huomioon lapsi kokonaisuudessaan: hänen siihen astinen elämänsä, tämän hetkiset tarpeet ja tulevaisuuden näkymät. Siinä tulee myös huomioida lapsen yksilöllisen tuen ja ohjauksen tarpeet. (Stakes 2003, 29–31.)

Vanhempia tulee kuunnella ja arvostaa lähtökohtia pohdittaessa. Heitä tulee myös tukea positiivisella asenteella ja vahvistaa tällä tavoin heidän osallisuuttaan lapsensa elämässä. Vanhemmat ovat kuitenkin parhaita asiantuntijoita lapsensa asioista keskustellessa.

4.3 Päivähoito avohuollon tukitoimena

Alle kouluikäisellä lapsella on oikeus päivähoitoon. Silloin, kun lapsi tarvitsee erityistä tukea, hänellä on erityinen oikeus päivähoitopaikkaan. Tällöin lapsi voidaan sijoittaa avohuollon tukitoimena päivähoitoon, sijoitus edellyttää lastensuojelun asiakkuutta. (Sosiaaliportti 2010.)

Hoitosopimusta tehtäessä lapselle laaditaan varhaiskasvatussuunnitelma, johon kirjataan lapsen yksilöllinen kasvatus- ja hoitosuunnitelma. Jos lapsi tarvitsee erityistä tukea, esimerkiksi terapeuteilta, silloin tehdään kuntoutussuunnitelma yhdessä vanhempien kanssa. Sitä noudatetaan myös päivähoidossa. Näin lapselle voidaan antaa tukea ja hän voi saada juuri sitä apua, jota hän kulloinkin tarvitsee. (Maskun varhaiskasvatussuunnitelma 2009).

Samalla näillä toimenpiteillä voidaan auttaa perhettä. Perhe saa päivähoidon kautta ammattikasvattajilta tukea vanhemmuuteensa. Tällä tavoin he voivat kasvatuskumppaneina antaa lapselle parasta mahdollista hoitoa ja kasvatusta.

5 MONIAMMATILLINEN YHTEISTYÖ

5.1 Moniammatillisuuden ja verkostotyön taustaa

Sosiaali- ja terveysalalla alettiin 1990-luvulla puhua moniammatillisesta työstä. Aihe nousi esille organisaatiomuutosten yhteydessä, tällöin kunnissa alettiin yhdistää sosiaali- ja terveysalan palveluita. Tarkoituksena oli palveluiden yhtenäistäminen, niin että asiakas saisi keskeiset palvelut samasta paikasta. Moniammatillisen työn kehittämisessä haasteena nähtiin kuitenkin se, että eri alojen työntekijät olivat tottuneet toimimaan hyvin erilaisissa toimintakulttuureissa ja näkökulma asiakkaan ongelmiin oli lähtökohdiltaan erilainen. (Mönkkönen 2007, 127–129.)

Moniammatillisuuden käsite on yleisesti käytössä ja sitä käytetään monenlaisessa merkityksessä arkikielenkäytössä ja ammattikielessä. Useimmiten sillä tarkoitetaan eri ammattiryhmiin kuuluvien asiantuntijoiden yhteistyötä työyhteisön sisällä tai eri organisaatioiden välillä. (Karila & Nummenmaa 2001, 3; Huhtanen 2004, 85.)

Yhteiskunnalliset ongelmat ovat vaikeutuneet sekä monimutkaistuneet ja tämä koskettaa myös lapsiperheitä. Perhe voi tarvita monen eri tahon palveluita ja yksi ammattiryhmä ei voi hallita kaikkea tarvittavaa tietoa. Moniammatillisen yhteistyön, tiimityön ja verkostoitumisen tarve on lisääntynyt. Yhteistyö sosiaali-terveys- ja kasvatusalalla on ehdoton edellytys onnistuneelle työskentelylle. (Rantala 2002, 76.)

Moniammatillista yhteistyötä voidaankin kuvata sosiaali- ja terveysalan asiakastyössä eri ammattiryhmien työskentelynä, jossa tavoitteena on ottaa huomioon asiakas kokonaisvaltaisesti. Yhteistyössä korostuu asiakaslähtöisyys, tiedon ja erilaisten näkökulmien kokoaminen yhteen, vuorovaikutustietoinen yhteistyö, rajan ylitykset ja verkostojen huomiointi. (Isoherranen 2005, 14–15.)

Moniammatillinen yhteistyö helpottaa yksittäisen työntekijän tehtäviä, koska tietoa ja asiantuntemusta jaetaan ja yhdistetään. Moniammatillinen yhteistyö on vaativa yhteistyömuoto, onnistunut yhteistyö edellyttää erilaisten ammattilaisten osaamisen yhdistämisen, niin että päästään yhteiseen tavoitteeseen asiakkaan kanssa. (Virtanen 1999, 111 -112.)

Edellytyksenä moniammatillisen ongelmaratkaisun toteutumiseen on eri ammattilaisten välinen vuoropuhelu eli dialogisuus, jossa ihmiset ajattelevat yhdessä. Tarkoituksena on, ettei ihminen pidä omaa mielipidettään lopullisena, vaan yhtenä askeleena kohti lopputulosta. (Huhtanen 2004, 86; Isaacs 2001, 40.) Oppiakseen dialogin, eli vuoropuhelun taidon, on tärkeintä oppia muuttamaan omaa asennettaan ihmissuhteisiin ja oppia luopumaan tavoitteesta saada muut ymmärtämään itseämme (Isaacs 2002, 30).

Moniammatillisessa verkostotyössä dialogisuuden eli vuoropuhelun merkityksen ymmärtäminen ja siihen pyrkiminen on tärkeää. Tavoitteena on tila, jossa asiakkaan ja verkoston kanssa voidaan puhua ”samalla tasolla”, eikä ylhäältä alaspäin. Kysymys on ensisijaisesti asiakkaan tai asiakasperheen elämästä ja sen hallinnasta.

Verkostotyö liittyy olennaisena osana moniammatilliseen yhteistyöhön ja siitä käytetään termiä; moniammatillinen verkostotyö. Suomessa on tehty verkostotyötä jo 1980 - luvun loppupuolelta lähtien, samalla verkostotyöstä ja sen tärkeydestä alettiin keskustella myös sosiaalityön yhteydessä. Verkostotyö lastensuojelussa tarkoittaa yleensä lapsen ja perheen lähiomaisia ja muuta lähiverkostoa sekä perheen kanssa työskenteleviä eri alan ammattilaisia. Verkostoja voidaan tarkastella myös toisesta näkökulmasta, tällä tarkoitetaan eri viranomaisista koostuvia moniammatillisia tiimejä ja poikkihallinnollisia työryhmiä. (Virtanen 1999, 36; Mönkkönen 2007, 130.)

Verkostotyöhön on kehitelty erilaisia työmenetelmiä, joista tavoitteeksi on asetettu verkostojen erilaisten näkökulmien hyödyntäminen. Asiakkaan tai asiakasperheen verkosto on hyvä koota yhteen, jos ongelmia on hoitamassa useampia eri ammattiauttajia ja asiakkaan oma verkosto halutaan mukaan

tukemaan asiakkaan tai asiakasperheen kuntoutuksessa. (Mönkkönen 2007, 130.)

Tiedon välittäminen verkostoissa on työn yksi keskeinen tehtävä ja sitä tapahtuu verkoston sisällä, verkoston toimintaympäristössä ja eri verkostojen sisällä. Verkostoituminen on vaativa työmuoto ja se vaatii avointa otetta toiminnalle. Se vaatii myös muutosta ja vanhojen roolien muuttamista. (Virtanen 1999, 38.)

5.2 Moniammatillisuus päivähoidossa

Uusi lastensuojelulaki (417/2007) velvoittaa, sosiaalitoimen lisäksi muita hallinnonaloja järjestämään ennaltaehkäiseviä ja kasvatusta tukevia palveluita. Tavoitteena, että lapsi ja perhe saavat tukea jo varhaisessa vaiheessa ja ensisijaisesti normaalipalveluissa, kuten päivähoidossa ja koulussa. ja terveystoimessa.

Jotta varhainen tuki ja eri hallinnonalojen yhteisvastuu lasten hyvinvoinnista toteutuisivat, tarvitaan eri ammattiryhmien asiantuntemusta. (Taskinen 2008, 8.) Päivähoidossa tulee hyvin esiin moniammatillinen yhteistyö, koska jo fyysisessä toimipaikassa toimii eri alojen ammattilaisia perustyössä. Ruokahuollosta ja siivoustoimesta vastaa eri alan ammattilainen, kuin kasvatusta ja opetustyössä. Jokainen meistä kuuluu jo syntyessään johonkin verkostoon ja kasvaessamme verkosto laajenee erialisiin ammatillisiin toimijoihin. Ammatilliset toimijat työskentelevät verkostossa, jossa heidän työnsä voi suoraan tai välillisesti liittyä muihin verkostossa toimivien työntekijöiden asiakkaisiin.

Moniammatillista yhteistyötä helpottaa, jos työntekijät tuntevat toisensa ja asiakkaat muista yhteyksistä. Onnistuneen yhteistyön edellytyksenä on myös sen säännöllisyys ja järjestelmällisyys (Huhtanen 2004, 86). Yhteistyötä voi olla ammattiryhmien välillä paljonkin, mutta se voi olla epämääräistä ja huonosti organisoitua, jolloin yhteinen päätöksenteko voi jäädä pintapuoliseksi ja asiakkaan etu ei toteudu. Päivähoidon moniammatillisuutta voidaan tarkastella

sisäisenä ja ulkoisena prosessina. Sisäisellä moniammatillisuudella tarkoitetaan, että eri koulutustaustan omaavat työntekijät tuovat omaa osaamistaan yhteiseen käyttöön ja luovat samalla uutta osaamista. Yhä useammin moniammatillisuutta kuvataan päiväkodin ja sen yhteistyökumppaneiden osaamisen yhdistämisenä eli ulkoisena moniammatillisuutena. Silti sisäisellä ja ulkoisella moniammatillisuudella on yhteisiä sisältöjä ja prosesseja, jossa keskeisintä on yhdistää osaaminen näkyväksi ja organisoidaan osaamista perustehtävään sopivaksi.

Ulkoisessa moniammatillisuudessa toimijat edustavat yleensä eri organisaatiota ja sijoittuvat eri hallinnon aloille ja toimintaa ohjaa myös eri säädökset. Ulkoinen moniammatillisuus voidaan määritellä suppealla ja laajalla viitekehyksellä. Suppea viitekehys tarkoittaa päiväkodin yhteistyötä samojen lasten ja perheiden kanssa työskentelevien työntekijöiden kanssa. Tässä tapauksessa asiantuntijuus jaetaan yksittäisen lapsen tai perheen auttamiseksi.

Vaikka yhteistyöllä on moniammatillisessa yhteistyössä keskeinen roolinsa, tästä ei synny vielä moniammatillista osaamista. Moniammatillisessa yhteistyössä yhteistyö- ja vuorovaikutustaidot, sekä avoin ja luottamuksellinen ilmapiiri ovat tärkeitä. Tämän lisäksi tarvitaan yhteiset jaetut tulkinnot toiminnan tavoitteista. ((Karila & Nummenmaa 2001, 146–147.)

5.3 Moniammatillisuus lastensuojelussa

Kunnan on huolehdittava siitä, että lapsen asioista vastaavalla sosiaalityöntekijällä on käytettävissään lapsen kasvun ja kehityksen, terveydenhuollon, oikeudellista sekä muuta lastensuojelutyössä tarvittavaa asiantuntemusta.

Kunnan tai useamman kunnan yhdessä tulee asettaa sosiaali- ja terveydenhuollon edustajista, lapsen kasvun ja kehityksen asiantuntijoista sekä muista lastensuojelutyössä tarvittavista asiantuntijoista koostuva lastensuojelun

asiantuntijaryhmä. Lastensuojelun asiantuntijaryhmä avustaa sosiaalityöntekijää lapsen huostaanottoa sekä sijaishuoltoa koskevien asioiden valmistelussa ja muussa lastensuojelun toteuttamisessa. Lisäksi asiantuntijaryhmä antaa lausuntoja lastensuojelutoimenpiteitä koskevan päätöksenteon tueksi. (finlex.fi.)

Moniammatillinen työryhmä koostuu useista eri toimijoista sen mukaan, millaisia ongelmia ja tarpeita lapsella on. Mukana voi olla niin sosiaalityöntekijää, perhetyöntekijää, ja neuvolahenkilökuntaa kuin muita terveydenhuollon osaajia, kuten psykologi, puheterapeutti, lääkäri jne. Päivähoidon edustajana voi olla sekä kiertävä erityislastentarhanopettaja kuin lapsen hoitoryhmässä oleva päävastuullinen kasvattaja. Näitä voivat olla lastentarhanopettaja tai perhepäivähoitaja.

Moniammatillisessa ryhmässä pohditaan yhdessä parasta tukea lapselle ja tällöin kaikki tietävät, mitä toinen osa-alue tekee. Siellä jaetaan omaa osaamistaan toisten tietoisuuteen ja samalla voidaan myös kehittää uusia menetelmiä lapsen parhaan lopputuloksen saavuttamiseksi. Tällöin myös on mahdollisuus räätälöidä kullekin asiakkaalle hänen näköisensä apupaketti. Työväline on siis olemassa, mutta sen tehokkuudesta, mahdollisuuksista ja esteistä on vähän seikkaperäistä tutkimustietoa. Moniammatillisuus ja tiimi ovat myös käsitteinä monimerkityksisiä ja niitä saatetaan käyttää maagisina ratkaisuin, joiden kautta organisaation ongelmat ikään kuin ratkaisevat itse itsensä. (Nikander 2003, 40, 279–290.)

5.4 Moniammatillisen yhteistyön keskeiset lait

Päivähoidossa käsitellään yksittäisen lapsen ja perheen tietoja. Osa näistä tiedoista voi olla arkaluontoista, varsinkin jos ne liittyvät lastensuojelun asiakkuuteen. Päivähoito, ja lastensuojelu ovat sosiaalihuollon palveluita ja niihin sovelletaan lakia sosiaalihuollon asiakkaan asemasta ja oikeuksista. (812/2000.) Tätä lakia kutsutaan myös asiakaslaiksi, jota sovelletaan silloin, kun asiakas hakee tai käyttää sosiaalihuollon palveluja tai etuuksia.

Päivähoidon henkilöstöllä on asiakaslain (812/2000) mukaan vaitiolovelvollisuus asiakkaisiinsa nähden ja kaikkia lasta koskevia asiakirjoja pitää säilyttää huolellisesti, niin että ulkopuoliset eivät näe lapsen tietoja. Tämä tarkoittaa sitä, että palvelujen järjestäjät, työntekijät tai luottamushenkilöt eivät yleensä saa antaa asiasta tietoja ulkopuolisille. Jos tieto on välttämätöntä asiakkaan edun vuoksi, se voidaan antaa myös ilman asiakkaan suostumusta. Tiedon saajalla on vaitiolovelvollisuus.

Jokaisessa kunnassa toimii sosiaaliasiamies, jonka puoleen voi kääntyä, jos asiakas on tyytymätön saamaansa palveluun tai kohteluun. Sosiaaliasiamies neuvoa ja avustaa sosiaalihuollon asiakkaita asiakaslakiin liittyvissä asioissa. Häneltä saa tietoa asiakkaan oikeuksista ja sosiaaliasiamies seuraa, miten asiakkaita kohdellaan kunnassa. (Laki sosiaalihuollon asiakkaan oikeuksista 812/2000.)

Päivähoidon henkilöstö on lastensuojelulain (417/2007, 25§:n) mukaan ilmoitusvelvollisen, jos he ovat havainneet vakavan huolen jonkin lapsen kohdalla. Työntekijän on tehtävä ilmoitus lastensuojeluun, vaikka heillä on salassapitovelvollisuus lasten asioissa. Ilmoitusvelvollisia ovat mm. sosiaali- ja terveydenhuollon ammattihenkilöt, opetustoimen työntekijät, johon kuuluu myös koulujen aamu- ja iltapäivätoiminta. Lapsesta tai nuoresta annettava tieto voi olla ainoastaan työssä tai luottamustehtävässä havaittu.

Henkilötietolain (523/1999) tarkoituksena on toteuttaa yksityiselämän suojaa ja muita yksityisyyden suojaa turvaavia perusoikeuksia henkilötietoja käsiteltäessä. Laki sisältää säännökset henkilötietojen käsittelyä koskevista yleisistä periaatteista. Tätä lakia tarvitaan lasten päivähoidon asiakasrekisteröinnissä, johon koottu on asiakkaan yhteystiedot, palvelua koskevat tiedot, jne.

6 TUTKIMUKSEN TAVOITE JA TUTKIMUSTEHTÄVÄT

Olemme kiinnostuneita sekä lasten päivähoidosta että lastensuojelusta, joten halusimme yhdistää ne opinnäytetyössämme. Opinnäytetyömme tavoitteena oli tuoda esille päivähoidon kokemuksia ja kehittämis ehdotuksia yhteistyöstä lastensuojelun kanssa. Moniammatillinen yhteistyö on tärkeää, jotta lapsi tai perhe saa mahdollisimman monipuolisen ja kattavan tuen. Se on tärkeää myös siksi, että vältetään päällekkäisyyksiltä palveluntarjonnassa. Toisaalta, jos ei tiedetä mitä muut osapuolet tekevät, voi olla, että jokin osa-alue jää ilman tukea. Tämä voi olla este lapsen tai perheen voimavaraistamiselle.

Halusimme selvittää miten moniammatillinen yhteistyö toimii päivähoidon näkökulmasta Maskussa. Moniammatillisuus ja yhteistyö nähdään tänä päivänä tärkeinä menetelminä hoitaa lapsen tai perheen asioita. Esimerkiksi verkostopalaverit edesauttavat luottamuksellista ja läpinäkyvää yhteistyötä.

Verkostoituminen on ensiarvoisen tärkeää, koska sitä kautta saadaan aikaan laaja asiantuntijapiiri, jossa jokaisella on oma roolinsa perheen hyväksi. Koska kaikki toimijat eivät toimi saman työnantajan palveluksessa, voidaan räätälöidä aina kunkin tapauksen mukaan tietynlainen asiantuntijaryhmä. Perheiden erilaisten tarpeiden vuoksi tarvitaan eri alan toimitsijoita. Parhaimmillaan moniammatillinen kokonaisuus muodostuu toisiaan täydentävistä osista, jossa ammattilaiset tietävät keihin ollaan yhteydessä kun toisen alan asiantuntemusta tarvitaan.(Seikkula & Arnkil. 2009).

Mä ajattelen verkostotyöstä, että jokainen verkostoon kuuluva työskentelee sen perheen hyväksi. Jokainen tekee sitä ammatti-alueitaan tai lähinnä sitä olevaa osaamistaan. Ne linkittyy sit siinä yhteistyössä. Et vaiks jokainen työskentelisi erikseen, tiedetään mitä toinen tekis ja sit tieto välittyisi. H3

Opinnäytetyömme tutkimustehtävissä haimme vastauksia seuraaviin kysymyksiin

- Miten päivähoidon työntekijät kokevat yhteistyön lastensuojelun kanssa?
 - yhteistyöprosessin kuvaus päivähoidon näkökulmasta
 - yhteistyön esteet
 - yhteistyön kehittäminen
- Miten tiedonkulku toimii?
 - sisäinen viestintä
- Miten moniammatillinen verkostotyö toteutuu?

7 TUTKIMUKSEN TOTEUTUS

7.1 Tutkimusmenetelmä ja aineistonkeruu

Tutkimusmenetelmänä käytimme puolistrukturoitua haastattelua, koska sen avulla saimme parhaiten selville mitä päivähoidon henkilökunta ajattelee yhteistyöstä. Saimme selville heidän kokemuksiaan ja näkemyksiään lastensuojelusta päivähoidossa. Kysymykset olivat valmiita (liite 3) ja mikäli ne eivät avautunut haastateltavalle, selvensimme kysymyksiä. Haastattelutilanteessa ollaan vuorovaikutuksessa tutkittavan kanssa ja se antaa tilaisuuden muokata tiedonhankinnan suuntaa.(Hirsjärvi, Hurme 2001, 34).

Haastattelussa syntyi luottamuksellinen keskustelu, jossa kehonkieli, ilmeet ja äänenpainot toivat myös esille vastaajan kantaa esitettyyn asiaan. Ne tukivat vastaajan mielipidettä ja antoivat meille kuvaa vastaajan vastauksen luotettavuudesta. Hirsjärven ja Remeksen (2007, 195) mukaan luotettavuuteen voi vaikuttaa se, että haastateltava voi pyrkiä antamaan haastattelijalle sellaisia vastauksia, joiden oletetaan olevan yleisesti hyväksyttäviä. Haastateltava voi myös antaa sellaisia vastauksia, joilla ei usko erottuvansa muista.

Haastateltavamme työskentelivät kaikki päivähoidossa eri tehtävissä. Heitä yhdisti se, että kaikki ovat työssä Maskun kunnalla ja kaikilla on kokemusta lastensuojelussa olevan lapsen kanssa työskentelystä. Alun perin olisimme halunneet ottaa mukaan opinnäytetyöhön myös sosiaalityöntekijät saadaksemme molempien osapuolten näkemykset. Se auttaisi ymmärtämään lastensuojelun työnkuvaa ja heidän näkemyksiään ja kokemuksiaan asiasta. Sosiaalityöntekijät vetäytyivät vedoten siihen, että heitä on vain kaksi ja he olisivat helposti tunnistettavissa. Näin ollen ymmärsimme ja kunnioitimme heidän päätöstään.

Muutimme tutkimuksen ja kysymykset päivähoidon näkökulmaan sopiviksi. Näin saimme juuri sitä faktatietoa, jota halusimmekin. Halusimme välttää oletuksia, koska ne perustuvat kuulopuheisiin tai omiin kuvitelmiin miten asiat voisivat olla tai olla olematta. Haastattelussa haastattelija on vuorovaikutuksessa haastateltavan kanssa. Haastattelussa voidaan syventää saatuja tietoja ja pyytää perusteluja esitetyille vastauksille. Lisäksi haastattelija voi esittää lisäkysymyksiä. (Hirsjärvi, Remes, Sajavaara 2007, 194.)

Opinnäytetyömme aihe tuli esille eräällä koulun luennolla, jossa todettiin, että lastensuojelun ja päivähoidon välistä yhteistyötä ei ole tutkittu paljon. Koska aiheessa oli molempia kiinnostavaa puolta, päivähoitoa ja lastensuojelua, päätimme ottaa sen aiheeksemme. Toisen meistä ollessa työharjoittelussa Maskun sosiaalitoimistossa perusturvajohtajan ohjauksessa, hän tutustui samalla sosiaalityöntekijöiden ja perhetyöntekijöiden työhön. Siitä saimme ajatuksen tehdä opinnäytetyömme Maskun kunnalle. Seuraavat harjoittelupaikat saimmekin Maskusta kahdesta eri päiväkodista, joten saimme myös sieltä näkökulmaa opinnäytetyöhömmme.

Otimme yhteyttä puhelimitse perusturvajohtajaan alkuvuodesta 2010 ja kysyimme, sopisiko aihe heille. Saimme hyvän ja erittäin innostuneen vastaanoton asiallemme. Meitä pyydettiin kääntymään asiassa myös päivähoidon johtajan puoleen, joka samoin innostui aiheestamme. Niinpä laadimme tutkimuslupapyynnön, jossa perustelimme miksi ja miten haluamme opinnäytetyötämme tehdä.

Meille eivät kuulu yksittäisten perheiden tai lasten asiat, vaan yleiseltä tasolta katsottuna yhteistyön laatu ja toimivuus. Koska olemme kumpikin toimineet päivähoidossa ja lastensuojelussa työssä, tiesimme, että vaitiolovelvollisuus sitoo myös meitä, mikäli eteemme jostakin sattuisi jotain sen piiriin kuuluvaa tietoa. Toimitimme lupahakemuksen perusturvajohtajalle (Liite 1), joka toimitti sen edelleen perusturvalautakunnan kokoukseen hyväksyttäväksi. Saimme perusturvalautakunnalta luvan tutkia Maskun kunnan päivähoitoa ja lastensuojelua (liite 2).

Seuraavaksi sovimme tapaamisen päivähoiton johtajan kanssa. Kirjoitimme hänen kanssaan toimeksiantosopimuksen. Häneltä saimme myös niiden päivähoitontyöntekijöiden yhteystiedot, joilla on kokemusta lastensuojelun asiakkaasta päivähoidossa. Otimme yhteyttä päivähoitohenkilöstöön joko puhelimitse tai sähköpostitse. Kaikki yksitoista päivähoiton työntekijää suostuivat haastatteluun, mikä oli positiivista, koska pienessä kunnassa aineisto voi jäädä pieneksi. Lähetimme haastattelukysymykset etukäteen sähköpostitse, jotta haastateltavat saisivat rauhassa pohtia omia näkökantojaan. Samassa kerroimme haastattelun kulusta lyhyesti. Yksi vastaajista halusi vastata sähköpostitse ajanpuutteen vuoksi ja suostuimme siihen.

Harjoittelupaikoissamme sovimme haastatteluajat suullisesti. Esittelimme itsemme ja kerroimme mitä olemme tekemässä. Osan kanssa saimme sovittua haastatteluajan kevääksi, mutta päiväkotien kevätkiireiden vuoksi osa haastatteluista jäi syksyyn. Lisäksi haastatteluajan sopimista sanelivat päiväkodin oma rytmi, resurssit ja loma-ajat. Pääasiallisin aika haastatteluille olikin päivisin klo 12–14, jolloin lapset ovat päiväunilla ja työntekijöillä oli aikaa paneutua haastatteluun. Yksi haastatteluista tehtiin työntekijän työajan jälkeen. Lähdimme myös siitä, että sovimme haastatteluajat siten, kuin ne heille parhaiten sopivat.

Toivoimme saavamme haastatteluun rauhallisen huoneen, jossa saimme ilman häiriötä tehdä haastattelut. Tällä saimme myös taattua sen, että työntekijä uskalsi puhua asioista omien tuntemusten mukaan eikä omia mielipiteitä tarvinnut esittää muiden kuullen. Aluksi ennen varsinaisen haastattelun aloittamista kävimme yhdessä läpi siihen liittyviä asioita. Kerroimme, että nauhoitamme haastattelut ja että niihin eivät pääse käsiksi kukaan muu kuin me. Muistutimme vielä, että vastata saa omin sanoin ja että välikysymyksiä saa esittää. Halusimme, että haastattelusta tulisi enemmän keskustelu kaltainen, sillä tällä tavoin usein haastateltava kertoo lisää sellaisia asioita, joita ei

välttämättä tulisi esille pelkkien kysymysten muodossa. Haastattelut teimme niin, että toinen kirjoitti muistiinpanoja ja toinen kysyi kysymyksiä. Kaikki keskustelimme yhdessä, jos asiasta kehkeytyi keskustelu.

7.2 Aineiston käsittely ja analysointi

Aineisto, joka on kerätty haastattelemalla, on yleensä runsas ja elämänläheinen. Sen koko määräytyy siitä, miten hyvin tutkijat ovat päässeet vuoropuheluun haastateltavien kansa. Kaikkea materiaalia ei ole kuitenkaan tarpeen analysoida, eikä se ole mahdollistakaan. Analyysitapa on harkittava ennalta, koska se auttaa tutkijaa haastatteluiden suunnittelussa (Hirsjärvi & Hurme 2001, 135.) Laadullisessa tutkimuksessa aineiston analysointi on aineistolähtöistä, siinä aineistosta jäsennetään ne teemat, jotka ovat tutkimuksen kannalta oleellisia.

Aloitimme aineiston käsittelyn siirtämällä haastattelut nauhurista tietokoneelle. Emme litteroineet aineistoa, vaan nauhat olivat kirjoituksen tukena. Haastattelun aikana saattaa nopean kirjoittamisen tähden jäädä pois jotakin olennaista ja nauhalta asiat on helppo tarkastaa useampaan kertaan.

Kysymyksemme oli asetettu niin, että niistä saimme vastaukset kysyttyyn asiaan. Pyrimme tutkimuksessamme ymmärtävään lähestymistapaan, koska tutkimus on laadullinen, emmekä pyri selittämään tai tekemään päätelmiä. (Hirsjärvi; Remes & Sajavaara 2007, 212). Kuuntelimme nauhat useaan, jotta saimme paremman kokonaiskuvan haastatteluista. Samalla täydensimme haastattelun aikana tehtyjä muistiinpanoja, jotta haastateltavien sanat ja mielipiteet tulivat varmasti oikein kirjatuksi. Leikkasimme vastaukset ja jaottelimme ne sanomalehden sivuille aina kysymyksen alle. Tämä auttoi hahmottamaan vastaukset suhteessa kysymäämme asiaan ja varsinaisiin tutkimustehtäviin.

Teimme käsitekartan jokaisesta sivusta kerrallaan erilliselle paperille, niihin kokosimme jokaisesta kysymyksestä nousseet keskeiset huomiot ja jätimme

pois ne, joilla ei mielestämme ollut tutkimuksen kannalta merkitystä. Tutkimuksessamme teemat löytyivät vasta analyysivaiheessa ja se teki työstä osittain haastavan. Erittelimme kaikki saadut vastaukset ja löysimme kolme keskeistä teemaa, joiden alle laitoimme alateemoja. Teemoittelulla voidaan nostaa esille tutkimustehtäviä valottavia teemoja ja voidaan vertailla tiettyjen teemojen esiintymistä aineistossa (Eskola & Suoranta 2005, 174).

Haastateltaville annoimme omat koodit, jotta tunnistamme heidän vastauksista, koodeina käytimme kirjaimia ja numerointia H1 ja H2 jne. Järjestys ei liity mitenkään esimerkiksi siihen, missä järjestyksessä haastattelut on tehty. Näin ollen haastatteluista käyttämiämme lainauksia ei voi yhdistää tiettyyn henkilöön. Tämä auttaa haastateltavia pysymään tunnistamattomina.

7.3 Tutkimuksen luotettavuus

Haastattelun luotettavuus on suoraan verrannollinen aineiston laatuun. Hyvä haastattelurunko ja valmiiksi mietityt kysymykset lisäävät tutkimuksen laatua. (Hirsjärvi & Hurme 2000, 185.) Valmistauduimme aiheeseen lukemalla paljon erilaista kirjallisuutta ja sähköistä materiaalia. Lisäksi meillä molemmilla on työkokemusta päivähoidosta ja toisella on myös kokemusta lastensuojelun puolelta. Meillä oli sama kysymysjärjestys kaikille haastateltaville, joten kaikilta kysyttiin samoja asioita.

Laadullisen tutkimuksen luotettavuutta ja pätevyyttä pitäisi aina arvioida jollakin tavalla. Tutkimuksen luotettavuutta lisää, tutkijan tarkka kertomus tutkimuksen toteuttamisen vaiheista. Kerronta koskee tutkimuksen jokaista vaihetta. Tutkimusaineiston tuottamisen vaiheet on kerrottava selkeästi ja totuudenmukaisesti. Haastatteluista kerrotaan myös niihin käytetty aika, virhetulkinnat ja mahdolliset häiriötekijät. Laadullisen tutkimuksen analyysivaiheessa on olennaista luokitella aineisto, jolloin kerrotaan luokittelun syntyminen ja perusteet. (Hirsjärvi; Remes & Sajavaara 2007, 217.) Haastattelut suoritettiin pääsääntöisesti haastateltavien työpaikoilla, yleensä

lasten päiväuniaikaan, jolloin haastattelutilanne oli rauhallinen ja häiriötön. Haastattelut onnistuvat hyvin ja tätä edesauttoi mielestämme se, että lähetimme haastattelukysymykset etukäteen ja haastateltavat saivat valmistautua niihin huolellisesti etukäteen.

Tutkimuksen tarkoituksena ei ollut selvittää mistä syistä maskulaisissa perheissä lastensuojelua tarvitaan, vaan keskityimme päivähoidon ja lastensuojelun yhteistyöhön. Yksittäisen lapsen tai perheen tietoja emme saaneet tietoomme, koska ne tiedot eivät olleet opinnäytetyömme kannalta oleellisia.

Haastattelussa syntyi luottamuksellinen keskustelu, jossa kehonkieli, ilmeet ja äänenpainot toivat myös esille vastaajan kantaa esitettyyn asiaan. Ne tukivat vastaajan mielipidettä ja antoivat meille kuvaa vastaajan vastauksen luotettavuudesta. Hirsjärven ja Remeksen (2007, 195) mukaan luotettavuuteen voi vaikuttaa se, että haastateltava voi pyrkiä antamaan haastattelijalle sellaisia vastauksia, joiden oletetaan olevan yleisesti hyväksyttäviä. Haastateltava voi myös antaa sellaisia vastauksia, joilla ei usko erottuvansa muista.

Haastateltavamme työskentelivät kaikki päivähoidossa eri tehtävissä. Heitä yhdisti se, että kaikki ovat työssä Maskun kunnalla ja kaikilla on kokemusta lastensuojelussa olevan lapsen kanssa työskentelystä. Päivähoidon johtaja oli pyynnöstämme kertonut etukäteen tutkimuksestamme työntekijöille ja tämä lisäsi tutkimuksen luotettavuutta,

8 TUTKIMUSTULOKSIA

8.1 Päivähoidon työntekijöiden kokemuksia yhteistyöstä

8.1.1 Yhteistyön nykytilanne

Maskussa on tällä hetkellä noin kymmenen lasta, jotka ovat avohuollon tukitoimenpiteenä sijoitettuna päivähoitoon. Heitä on sekä päiväkodeissa että perhepäivähoidossa. Avohuollon tukitoimien tarkoituksena on tukea lapsen normaalia kehitystä ja tukea vanhempia, huoltajia ja kasvatushenkilökuntaa lapsen kasvatuksessa. (Räty 2010, 259.)

Yleisimpiä syitä lastensuojeluun ja sen tukitoimiin ovat perheen erilaiset ongelmat. Näitä ovat väkivalta, päihteiden käyttö, taloudelliset ongelmat, mielenterveysongelmat, avioero tai vanhemmuuden puuttuminen. (Autio 2008.) Bardyn (2009,65) mukaan avohuollon asiakkuuden taustalla on samoja syitä kuin huostaan otetuilla lapsilla. Suurin yksittäinen syy on toisen tai molempien vanhempien jaksamattomuus.

8.1.2 Yhteistyöprosessin kuvaus

Haastatteluaineistosta kävi ilmi, että yhteistyö lastensuojelun ja päivähoidon välillä voi alkaa kahdesta eri syystä. Se on voinut jo alkaa, kun lapsi tulee päivähoitoon. Tällöin perhe tai lapsi on ollut jo lastensuojelun asiakas ja sosiaalitoimi on suositellut päivähoitoa avohuollon tukitoimena.

Se voi myös alkaa päivähoidon aloittamisen jälkeen, esimerkiksi siitä, että päivähoito ottaa yhteyttä lastensuojeluun. Päivähoidon työntekijöillä on lastensuojelulain (417/2007, 25§:n) mukaan ilmoitusvelvollisuus, mikäli he huomaavat lapsessa tai perheessä jotakin huolta aiheuttavaa.

Aineiston mukaan päivähoidon ja lastensuojelun yhteistyö sisältää verkostopalavereja kaksi kertaa vuodessa, keväisin ja syksyisin.

Verkostopalavereissa on ollut mukana vanhemmat, sosiaalityöntekijät, perhetyöntekijä, päivähoidon työntekijä ja kiertävä erityislastentarhanopettaja. Lisäksi yhteistyö sisältää yhteydenottoja lastensuojeluun, jos huoli kasvaa suuremmaksi tai jotain yllättävää ilmenee.

Neljä vastaajaa yhdestätoista päivähoidon työntekijästä ottaa asian puheeksi oman ryhmän työntekijöiden kesken. Saman verran vastaajista ottaa yhteyttä suoraan lastensuojeluun. Vain muutama aloittaisi huolesta puhumisen vanhempien kanssa. Kiertävään erityislastentarhanopettajaan ottaa yhteyttä vain yksi vastanneista. Aineistosta nousi esille, että kun huoli lapsesta herää, selvää yhtenäistä linjaa toiminnalle ei ole.

Lastensuojelussa olevaa lasta ei myöskään seurata mitenkään erityisemmin kuin mitä työntekijä itse havainnoi yleisesti. Hän katsoo siisteyden ulkonäössä ja vaatetuksessa. Tapauksesta riippuen mustelmat, ruhjeet jne. myös huomioidaan jos sellaisia on syytä epäillä. Myös poissaoloja seurattiin tarkemmin, jos lapsi on poissa hoidosta ilman syytä tai ilmoittamatta. Useimmiten vastauksissa nousi esille, että lapsesta ei erityisemmin raportoida sosiaaliviranomaisille ennen kuin kevään ja syksyn verkostopalavereissa.

Yhteistyön loppumiselle nähtiin haastatteluissa useita syitä. Suurin syy on lapsen siirtyminen kouluun. Muita syitä loppumiselle ovat perheen tai lapsen muutto toiselle paikkakunnalle, perheen asioiden saaminen kuntoon ja lapsen asiakkuus lastensuojelussa päättyy.

Kysyttäessä mitä päivähoidon ja lastensuojelun välillä oleva yhteistyö sisältää, vastaajat kokivat pääosin yhteistyön olevan niukkaa ja vähäistä. Osa vastaajista koki yhteistyön toimivaksi verkostopalaverien osalta. Verkostopalavereja toivottiin lisää, mutta toisaalta niitäkään ei haluttu turhan takia.

8.2 Yhteistyön esteet

Usein yleisemmäksi syyksi mainittu vaitiolovelvollisuus olisi voinut nousta enemmän esille esteitä kysyttäessä, mutta se tuli näkyviin vain yhdessä vastauksessa. Stakesin huostaanottoprojektin raportin mukaan (Onnismaa 1999, 53) salassapitovelvollisuus nousee usein esille silloin, kun kysymys on julkisten palvelujen virkamiesten välisestä yhteistyöstä. Salassapitovelvollisuus ei ole tutkimuksemme perusteella suuri este lastensuojelun kanssa tehtävälle yhteistyölle.

Sen sijaan yhteistyön esteiksi koettiin yhteistyön vähäisyys, koska verkostopalavereja on vain kaksi kertaa vuodessa. Tähän liittyy myös epävarmuus siitä, keitä työskentelee lastensuojelussa. Vastapuolet eivät tunne toisiaan, joten vastaajien mielestä se kasvattaa kynnystä ottaa yhteyttä, vaikka kysymys olisi vain pienestä asiasta.

Muita syitä oli resurssipula päivähoidossa. Lapsiryhmät ovat suuret ja työntekijöillä on rajattu työaika, jona aikana lasten perushoito tulisi hoitaa. Esteeksi koettiin myös sijainti, eli päivähoitopaikat, päivähoitotoimisto ja sosiaalitoimisto ovat kaikki eri puolilla kuntia, jolloin välimatkat tuottavat ongelmia. Kuntaliitoksen myötä päivähoitopaikat sijaitsevat entistä suuremmalla alueella.

Osa vastaajista oli sitä mieltä, että sosiaalityöntekijöiden toimenkuvia ei tunneta eikä tiedetä sosiaalityöntekijöiden työtilannetta. Tällä tarkoitettiin, että päivähoito ymmärtää sosiaalityöntekijöiden kiireen, työn äkilliset muutokset ja työpaineen. Päivähoito näki myös omissa toimissaan parantamisen varaa, että he voisivat olla itsekin aktiivisempia yhteydenotoissa lastensuojeluun.

Meillä ei ollut faktatietoa minkä nimiselle tai virkanimikkeelliselle ihmiselle voisi soittaa. Onko kyseinen ihminen fyysisesti Maskussa. H10

8.2.1 Yhteistyön kehittäminen

Yhteistyön kehittämiseksi nousi useita aiheita. Avoimuutta toivottiin enemmän, että lapsen ja perheen asioista puhuttaisiin suoraan ja niistä tulisi tietoa molemminpuolisesti. Päivähoidon työntekijät toivoivat avointa keskustelua siitä, minkälaista apua lastensuojelu tarjoaa perheille ja miten päivähoito voisi tukea osaltaan lasta ja perhettä.

Kaikkea tietoa päivähoidon puolelta ei haluttu tietää, koska he halusivat myös kunnioittaa perheitä ja heidän yksityisyyttään. Päivähoidon työntekijät tiedostavat vaitiolovelvollisuuden merkityksen. Tiedon saaminen arkaluontoisista asioista ymmärrettiin hyvin vaitiolovelvollisuuden piiriin kuuluvaksi. Päivähoidossa sovelletaan lakia sosiaalihuollon asiakkaan asemasta ja oikeuksista. (812/2000). Siinä on määritelty salassapitovelvollisuus ja vaitiolovelvollisuus, jotka koskevat asiakkaan tietoja. Esille nousi myös kehittämis ehdotus kirjallisista ohjeista miten toimia, jos työntekijä huomaa lapsessa jotakin huolta aiheuttavaa.

Eräs esille nousseista toiveista oli verkostopalaverit ilman vanhempia. Osa päivähoidon työntekijöistä koki, että keskustelu ei ole niin avointa jos vanhemmat ovat paikalla. Tähän toivottiin paikalle kaikki ne viranomaistahot, jotka työskentelevät lapsen tai perheen kanssa. Tällöin kaikki saisivat tiedon siitä, mitä jokainen osapuoli tekee lapsen tai perheen hyväksi. Yksi haastateltava oli sitä mieltä, että verkostopalavereja voisi olla säännöllisesti ja useammin kuin kaksi kertaa vuodessa. Säännöllisyys toisi lisää jatkuvuutta yhteistyöhön ja vahvistaisi onnistunutta vuorovaikutuksellisuutta. Se lisäisi myös perheen luottamusta viranomaisiin.

”Matalan kynnyksen yhteydenotto” oli eräs toive. Sillä tarkoitettiin sitä, että sosiaalityöntekijät ja perhetyöntekijät tulisivat esimerkiksi päivähoitopaikkoihin esittäytymään. Päivähoidon työntekijöiden mukaan olisi helpompaa ottaa yhteyttä lastensuojeluun, kun he tuntisivat siellä olevat työntekijät.

Nyt kun kuitenkin on tapaamisia, niin olis kiva saada ne ihmiset tutuksi ja näkis ne. Olis helpompi täältäkin soittaa suoraan sosiaalitoimistoon ja keskustella. Sellainen matalan kynnyksen yhteydenottotapa olis kivampi kuin että soittaa jollekin kasvottomalle ihmiselle toimistoon. H5

8.3 Tiedonkulku yhteistyössä

8.3.1 Sisäinen viestintä

Sisäisellä viestinnällä tarkoitimme tutkimuksessamme sitä, miten esimerkiksi päiväkodin sisällä tieto lastensuojelun asiakkaana olevan lapsen asioista kulki työntekijältä toiselle. Päiväkotikohtaisesti tieto vaihteli paljon. Aineiston mukaan usein tieto eteni kahvipöytäkeskusteluissa tauoilla, mutta joissakin taloissa oli tapana kirjoittaa vihkoon, josta kaikki sitten saivat lukea mistä oli puhuttu.

Useimmissa vastauksissa tuli esille se, että verkostopalaverissa tehtiin muistio. Näissä verkostopalaverissa oli mukana vanhemmat, lastensuojelun työntekijä ja päivähoidon edustajat. Niissä päivähoitopaikoissa, joissa muistio oli saatavilla, tiedotuskäytäntö oli selkeä. Muistion tiedot käytiin läpi vain ryhmän kanssa. Lapseen liittyvät turvallisuusasiat, kuten lääkitykset tai että lasta ei saa antaa esimerkiksi toiselle vanhemmalle hakutilanteessa, olivat asioita, joista tiedotettiin koko talon päivähoitohenkilöstölle.

Muutamissa vastauksissa kerrottiin, että kun viestintä ei ollut kulkenut sisäisesti, oli tullut ongelmia. Joitakin väärinkäsityksiä oli haastateltavien mukaan sattunut, koska tieto ei ollut tavoittanut kaikkia työntekijöitä. Tämä aiheutti hämmennystä.

[...] mä en tiennyt yhtään mitään ja tieto mitä sai oli hajanaista ja epämääräistä ja osoittautu jossain kohtaa vääräksi. Muistiota ei ollut mistään palaverista. Mä en yhtään tippaa tienny, eikä myöskään muut ryhmän jäsenet tienny yhtään mistä on kyse ja siinä tuli kömmähdyksiä että tehtiin karpäsestä härkänä kun ei tiedetty minkälainen ongelma on.H8

8.3.2 Tiedonkulun esteet

Vastaajat kokivat, että tieto ei kulje lastensuojelusta päivähoitoon. Päivähoito toivoi saavansa tietoa perheen muuttuneesta tilanteesta mahdollisimman pian tapahtuneen jälkeen, mikäli asia vaikuttaa suoraan lapseen ja hänen kasvatukseensa. Perheen ongelmat eivät näy heti päivähoidossa. Tällöin päivähoito voi tulkita väärin esimerkiksi lapsen käytöstä tai ulkoista olemusta tietämättä mistä itse asiassa on kyse.

[...] ymmärtämys perheeseen kasvaa, kun tiedetään mitä taustalla on. Lapsen hoitamattomuus ei välttämättä johdu siitä että äiti ei viitti, vaan että hän kärsii masennuksesta. Se voi vaikuttaa siihen niinku omaan näkemykseen aika voimakkaasti. Tällaisissa tapauksissa se tieto hyödyttäis. H1

Tiedonkulussa kiertävän erityislastentarhanopettajan (myöhemmin kelto) rooli nousi keskeiseksi. Osittain se koettiin hyväksi niin, että kelto pystyy välittämään päivähoidon näkemyksiä lapsista lastensuojeluun. Toisaalta koettiin, että tieto ei aina kulkenut keltolta päivähoitoon. Vastaajien mukaan kelton rooli on kuitenkin tärkeä yhdyshenkilönä päivähoidon ja lastensuojelun välillä. Pääasiassa kelton rooli koettiin hyväksi, koska sellaista ei vastaajien mukaan ole joka kunnassa.

Aineistosta tuli esille, että henkilökunnan vaihtuvuus vaikuttaa tiedonkulkuun. Luottamuksellisen suhteen luominen lapsen perheen ja uusien työntekijöiden kanssa vie aikaa. Tämän vuoksi tiedonkulku voi toisinaan jäädä vähäisemmäksi kuin jos työntekijät olisivat tuttuja ja luottamus olisi jo rakennettu.

Sisäinen viestintä kuten viestintä yleensäkin, on laaja ilmiö jolla on vaikutusta laajalti yhteisön toiminnassa. Kysymys on toisaalta tiedon ja informaation vaihtamisesta ja toisaalta yhteydestä, kokemusten jakamisesta ja kulttuurista (Juholin, 1999, 13).

8.4 Moniammatillinen yhteistyö

8.4.1 Kokemuksia moniammatillisesta yhteistyöstä

Aineiston mukaan verkostopalaverissa on mukana ne tahot, jotka ovat tekemisissä perheen kanssa tehtävässä työssä. Perheen lisäksi palaverissa on ollut mukana sosiaalityöntekijä, päivähoidon edustaja, perhetyöntekijä, kiertävä erityislastentarhanopettaja sekä mahdolliset terapeutit ja psykologi. Mukana voi olla myös muita tahoja, jotka perhe itse on halunnut mukaan.

Työntekijöiden kokemukset moniammatillisesta yhteistyöstä olivat myönteisiä. He kertoivat, että on helpompi luottaa toiseen ammattilaiseen, joka tietää ja tuntee oman osaamisalueensa. Se miellettiin myös turvalliseksi niin lapsen kuin perheen kannalta, kun he saavat juuri sen alan asiantuntemusta jota, he tarvitsevat.

[...] näiden perheitten kans ei tarte yksin tehdä työtä. Jos yksin joutuisit pyörittämään sitä, niin se olis kauhea taakka. Se helpottaa, ettei tarte yksin pyöriskellä näiden vaikeitten asioitten kanssa. H7

Hyväksi asiaksi koettiin myös, ettei tarvinnut olla yksin vaikeiden asioiden kanssa. Mahdolliset ongelmatilanteet eivät jää perheen ja päivähoidon välille vaan ne saadaan purettua. Kun useampi ihminen tulkitsee perheen tilannetta, eri tahot voivat vahvistaa havaintoja. He voivat myös antaa yhteneväisiä neuvoja kotiin ja päivähoidon. Samalla työntekijät kertoivat saaneensa uusia näkökulmia ja työkaluja työhönsä.

On totta kai moniammatillisesta yhteistyöstä hyötyä. Se kehittää minua ihmisenä ja laajentaa näkökulmaa. Aina asiat ei ole sitä miltä ne aluksi näyttää. H1

8.5 Kehittämisehdotuksia

Vastauksista nousi kehittämisehdotuksena se, että verkostopalavereita järjestettäisiin säännöllisesti ja niihin osallistuisi mahdollisesti laajempi verkosto sosiaalityöntekijän ja kelton lisäksi.

Kehittämisehdotuksia kysyttäessä esille nousi myös toive luoda oma mallikäytäntö verkostopalaverin sisällöstä Maskuun. Osa vastaajista toivoi, että ammatillista verkostopalaveria kehitettäisiin, tällä tarkoitettiin verkostopalaveria ilman vanhempia, jossa tietoa pystyttäisiin jakamaan ja päivähoidon työntekijät voisivat kysyä sosiaalityöntekijöiltä lastensuojeluun liittyviä pohdintoja

Haastatteluissa toivottiin, että jokainen olisi aktiivinen keskusteluissa ja osallistuisi tasavertaisena keskusteluun,

Vastaajista osa toivoi myös ns. loppupalaveria, kun lastensuojelulapsen hoito syystä tai toisesta päättyy. Haastateltavien mukaan heille jää ”tyhjä aukko”, kun lapsen hoitosuhde päättyy. Varsinkin silloin, jos lapsi joudutaan esimerkiksi huostaan ottamaan kiireellisesti. Päivähoidontyöntekijät ymmärsivät, etteivät voi saada tietoa siitä, missä lapsi on, mutta että asia saataisiin puhuttua auki ja saatettua loppuun. Lapsi on kuitenkin usein monta tuntia päivässä hoidossa ja työntekijä oppii tuntemaan lapsen pitkältikin ajalta. Päivähoito elää perheen arjessa ja on usein hoitanut lasta vauvaikäisestä asti.

9 JOHTOPÄÄTÖKSET JA POHDINTAA

Yhteistyö päivähoidon ja lastensuojelun välillä voi alkaa, kun lapsi sijoitetaan avohuollon tukitoimena päivähoitoon. Haastateltavien mukaan avohuollon tukitoimena hoidossa olevia lapsia ei erityisesti seurata kuin mitä yleensä lapsista havainnoidaan. Huomasimme, että koska lastensuojelulapsia on suhteellisen vähän, ei työntekijöille ollut selvää miten kuuluisi toimia tällaisissa tapauksissa.

Yksi tutkimustehtävistämme oli selvittää miten päivähoidon työntekijät kokevat yhteistyön lastensuojelun kanssa. Yhteistyö koettiin hyvin tarpeelliseksi. Oman jaksamisen kannalta pidettiin tärkeänä, ettei tarvitse olla yksin vaikeiden ja raskaiden asioiden kanssa. Koska lapsi on hoidossa suurimman osan hereillä oloajastaan, on päivähoidon työntekijällä erityinen suhde hoidettavaan lapseen. Tämän vuoksi lapseen kohdistuvat huolet ja murheet voivat kulkeutua mielessä kotiin asti. On hyvä, että työntekijä saa purettua omia ajatuksiaan toisten ammattilaisten kanssa.

Verkostopalaverit koettiin hyviksi monestakin syystä. Verrattaessa tuloksia opinnäytetyön teoriaosaan voidaan nähdä mitä verkostotyö voi parhaimmillaan olla. Jokainen tuo omaa osaamistaan esille ja saa uutta tietoa, jonka osaa viedä työelämäänsä. Dialogisuus eli vuoropuhelu on hyvää, mutta meille tuli käsitys, että keskustelu ei ole kuitenkaan täysin avointa. Ajatus nousi siitä, että päivähoidontyöntekijät toivoivat verkostopalaverien lisäksi ilman vanhempia pidettäviä palavereja. Tällaiset palaverit voisivat toimia mahdollisuuksina puhua yleisesti päivähoidon ja lastensuojelun välisistä asioista eikä niinkään yksittäisen lapsen asioista.

Laitoimme myös merkille, että yhtenäisiä käytäntöjä päivähoitopaikkojen välillä ei ollut. Osittain syy voi olla se, että kunnassa ei ole yhteisiä toimintaohjeita lastensuojeluun liittyvissä asioissa. Toisaalta, myös kuntaliitokset voivat tuoda omia vanhoja käytäntöjään, mikäli sellaisia on ollut. Olisikin hyvin tärkeää pohtia yhtenäisiä linjauksia tulevaisuuden varalle etenkin, jos kuntaliitoksia tulee lisää ja kunta laajenee.

Suurimmaksi yksittäiseksi syyksi nousi yhteistyön vähäisyys. Yhteistyö toteutui lähinnä verkostopalavereissa, joita oli kaksi kertaa vuodessa. Toisaalta niitä toivottiin lisää, mutta turhia verkostopalaverejakaan ei toivottu, koska se on poissa työajasta. Myös molempien osapuolten resurssipula ja työkiireet olivat yksi este. Aineistosta selvisi, että syy vähäiseen yhteistyöhön ei johdu pelkästään lastensuojelun kiireistä, vaan päivähoidon mukaan he voisivat olla aktiivisempia ottamaan yhteyttä lastensuojeluun. Mielestämme päivähoidossa ollaan varovaisia yhteydenotoissa, koska he eivät tunne lastensuojelun työntekijöitä. Tämän vuoksi voisi olla hyvä järjestää sellainen tapaaminen, jossa lastensuojelun työntekijät tapaisivat päivähoidon työntekijät. Mahdollisesti mukana voisivat olla myös perhetyöntekijät.

On tärkeää tukea päivähoidon työntekijöitä moniammatillisuuden keinoin, koska he eivät välttämättä osaa tukea apua tarvitsevaa lasta. Tämä johtuu usein siitä, ettei heidän koulutuksiinsa välttämättä kuulu lastensuojelulapsen tai hänen perheensä kohtaaminen tai sitä on hyvin vähän koulutuksessa.

On ymmärrettävää, että yhteistyö on vielä vähäistä ja aika aluillaan, varsinkin kun kuntaliitokset ovat tuoneet lisää niin lapsia kuin työntekijöitä yhteistyön piiriin. Lisäksi jokaisella kunnalla on ollut omat tapansa hoitaa asioita, joten päällekkäisyyksiltä ja toisaalta aukkokohtilta ei ole varmastikaan voitu välttyä. Olisikin nyt ensiarvoisen tärkeää istua mitä pikimmiten alas saman pöydän ääreen ja puhua asioista.

Pitäisi pohtia ne toimintarajat ja alueet, joiden puitteissa yhteistyötä voitaisiin tehdä. Jokainen hukattu hetki ajaa yhteistyön aloittamista kauemmas ja silloin ne tapaavat unohtua arkikiireiden alle. Mikäli tällainen mallikäytäntö luodaan, olisi myös tärkeää seurata sitä ja sen toimivuutta. Tällöin mahdolliset puutteet pystyttäisiin korjaamaan ja miettimään uudelleen. Hyväksi havaitut käytännöt vahvistaisivat työntekijöiden ammatillisuutta onnistumisen muodossa ja se taas edesauttaisi yhteistyön sujumista.

Pohdimme myös, miten päivähoidon työntekijä suhtautuu lastensuojelun ilmoitusvelvollisuuteen. Päiväkodissa voi olla helpompaa tehdä lastensuojeluilmoitus, koska työntekijöitä on useita. Ilmoituksen tekijää ei ehkä niin helposti tunnisteta. Vaikka ilmoituksen tekijän nimeä ei anneta julki, vanhempien vihan kohteeksi joutumisen pelko on kuitenkin valitettavan usein syy ilmoittamatta jättämiseen.

Perhepäivähoidossa taas työntekijä on yksin. Jos lastensuojeluilmoitus pitäisi tehdä, niin kuin laki velvoittaa ja ammatillisuus vaatii, onko yksin toimivan työntekijän helppo ryhtyä lastensuojelutoimiin? Kaikilla perhepäivähoitajilla ei ole välttämättä ihan lähistöllä toista perhepäivähoitajaa, jolta saisi tukea ja apua päätökseensä. Tietenkään se ei oikeuta jättää ilmoittamatta lapsesta tai perheestä, jos selvästi huoli herää, mutta on varmasti yksi kynnys siinä.

Maskussa pitäisi koota hyvä työryhmä, joka tutkisi ja pohtisi heidän tarpeisiinsa sopivaa toimintamallia. Ehkä kysely työntekijöiltä, sekä päivähoidosta että lastensuojelusta ja perhetyöstä, avaisi tiimille, mitä he kaipaavat, toivovat ja odottavat yhteistyöltä. Olisi hyvä luoda mallikäytäntö, joka olisi sekä hyödyllinen että toimiva. Silloin se palvelisi parhaiten niin lapsia, heidän perheitään kuin työntekijöitäkin molemmilla puolilla.

Lastensuojelua koskeva lainsäädäntö on muuttunut. Uusi lastensuojelulaki tuli voimaan vuonna 2007. Tieto ei välttämättä päivity päivähoidon käytäntöihin. Sitä varten olisi hyvä pitää koulutuksia, joissa kerrottaisiin lastensuojelulain keskeiset sisällöt. Tällöin pidemmän työuran omaavat henkilöt saisivat päivitettyä tietonsa lastensuojelusta ja lainsäädännöstä. Päivähoidon työntekijöillä olisi myös mahdollisuus kysyä niistä lastensuojeluun liittyvistä asioista, jotka ovat tulleet eteen työssä tai joista haluaa lisätietoa.

Toivommekin, että tätä yhteistyötä tutkittaisiin lisää laajemmalti ja sitä kautta saataisiin luotua hyvä käytäntö yhteistyölle. On kuitenkin perheiden ja kunnankin etu, että yhteistyö toimii. Perheet voivat säästyä hyvän yhteistyön ja

varhaisen puuttumisen avulla monelta suuremmalta ongelmalta. Kunta voi säästää lastensuojelun kustannuksissa pitkä pennin sillä, että asioihin on puututtu ajoissa ja lapsen mahdollinen sijoitus tai huostaanotto estyy hyvällä yhteistyöllä sen mukanaan tuomilla apukeinoilla.

Opinnäytetyötä tehdessämme aiheemme muuttui ja jouduimme vaihtamaan näkökulman ainoastaan päivähoidon näkökulmaksi. Olisimme halunneet haastatella myös lastensuojelun työntekijöitä, jotta olisimme saaneet heidän mielipiteitään ja kokemuksiaan tutkimustamme varten. Suuremmassa kunnassa olisi voinut olla helpompi päästä haastattelemaan sosiaalityöntekijöitä ja olisimme voineet saada laajemman haastatteluaineiston. Mielestämme molempien osapuolten näkemykset olisivat tuoneet tutkimukseemme lisää ulottuvuuksia.

Toisaalta Maskussa oli tarvetta tällaiselle tutkimukselle. Saimme perusturvajohtajan ja päivähoidon johtajan tuen alusta asti tutkimuksellemme. Tämä innosti meitä ja auttoi saamaan tärkeää tietoa siitä, miten päivähoidon työntekijät yhteistyön tekevät.

Asennoituminen uudelleen ja uuden näkökulman pohtimiseen veivät hiukan aikaa. Laadimme toiset kysymykset ja olisimme voineet teemoitella ne valmiiksi. Se olisi auttanut analysointivaiheessa. Nyt teemamme löytyivät aineistonkeruun jälkeen.

Seuraava haaste opinnäytetyöllemme oli, kun ohjaava opettajamme vaihtui. Vaikka ymmärsimme syyn vaihdokselle, joka oli todellakin ymmärrettävä, niin silti asennoituminen vaihtamaan tukijaa kesken prosessin oli vaikeaa. Uusi ohjaajamme osoittautui onneksi hyväksi ideoijaksi ja se auttoi meitä pääsemään taas askeleen eteenpäin opinnäytetyön tekemisessä.

Meidän keskinäinen yhteistyömme sujui hyvin. Olimme lähes varmoja, että jossain vaiheessa turhautuminen opinnäytetyön prosessin hitauteen ja yksityiselämän asettamien aikataulujen yhteensovittaminen aiheuttaisivat keskinäistä sanaharkkaa. Sujuvan yhteistyömme perustana oli motivoitunut

asenteemme sekä varautuminen mahdollisiin haasteisiin etukäteen. Lisäksi meitä auttoi samanlainen huumorintaju ja tilannetaju.

Tiukan paikan tullen keskustelimme miksi toinen haluaisi kirjoittaa jotakin, mitä toinen ei halunnut. Välillä kahvi- tai ruokatauko toi kaivatun etäisyyden kirjoittamiseen ja sitä kautta näimme taas uusin silmin mikä olisi järkevää ja asianmukaista kirjoittaa.

Haluammekin kiittää puolisoitamme ja perheitämme tuesta ja pitkämielisyydestä. Ilman heidän tukeaan, keskusteluapuaan ja teknistä konsultointia tietotekniikan ongelmissa emme olisi pysyneet aikataulussa.

LÄHTEET

Alasuutari, M. 2003. Kuka lasta kasvattaa Helsinki: Gaudeamus.

Alasuutari, P. 1999. Laadullinen tutkimus. Jyväskylä: Gummerus.

Arnkil, T.; Eriksson, E. & Arnkil, R. 2006. Ta upp oron: En handbok i tidiga dialoger. Jyväskylä: Gummerus

Arnkil T; Eriksson E & Arnkil R. 2000. Palveluiden dialoginen kehittäminen kunnissa.: sektorikeskeisyydestä ja projektien kaaoksesta joustavaan verkostointiin. Jyväskylä: Gummerus.

Autio, Minna. . luento, Turun AMK, 17.10.2008

Bardy, M. (toim.) 2009. Lastensuojelun ytimissä. Helsinki: Yliopistopaino Oy.

Eskola, J. & Suoranta, J. 2005. Johdatus laadulliseen tutkimukseen. Jyväskylä:Gummerus.

Heino T, 2008. Lastensuojelun avohuolto ja perhetyö: kehitys, nykytila, haasteet ja kehittämisehdotukset. Helsinki)

Heinämäki, L.. 2005. Varhaista tukea lapselle – Työvälineenä kehittämisvalikko. Helsinki: Stakes

Helenius, A.; Karila, K.; Munter, H.; Mäntynen, Pirkko & Siren -Tiusanen, Helena 2002. Pienet päivähoitossa: Alle kolmivuotiaiden lasten varhaiskasvatuksen perusteita. Helsinki: WSOY

Hirsjärvi, S. & Hurme, H. 2001. Tutkimushaastattelu: Teemahaastattelun teoria ja käytäntö. Helsinki: Yliopistopaino.

Hirsjärvi, S; Remes P & Sajavaara P. 2000. Tutki ja kirjoita. Helsinki. Tammi.

Hirsjärvi, S.; Remes, P. & Sajavaara, P. 2007. Tutki ja kirjoita. Helsinki: Tammi.

Huhtanen, K. 2004. Varhainen puuttuminen: Erityisen tuen tarpeen kohtaaminen päivähoitossa. Tampere:Tammer-Paino.

Isaacs, W. 2001. Dialogi ja yhdessä ajattelemisen taito. Jyväskylä: Gummerus.

Isoherranen, K 2005. Moniammatillinen yhteistyö. Helsinki: WSOY.

Juholin, E. 1999. Sisäinen viestintä. Helsinki: WSOY.

Kainulainen A. 2007. Päivähoito lapsen avohuollollisena tukitoimena: tukitoimen toteuttaminen moniammatillisena yhteistyönä. Pro Gradu-tutkielma. Varhaiskasvatuksen laitos. Jyväskylän Yliopisto.

Kananoja A; Lähteinen M; Marjamäki P; Laiho K; Sarvimäki P; Karjalainen P & Seppänen M. 2007. Sosiaalityön käsikirja. Jyväskylä, Gummerus.

Karila, K; Kinos, J & Virtanen J. 2001. Varhaiskasvatuksen teoriasuuntauksia. Jyväskylä PS-kustannus.

Karila, K. & Nummenmaa, A R 2001. Matkalla Moniammatillisuuteen: Kuvauskohteena päiväkotit. Helsinki: WSOY

- Keskinen, S. & Virjonen, H.(toim.)2004. Vanhemmuuden ja kasvun tukeminen päivähoidossa. Helsinki:Tammi
- Kivinen, T. 1994. Valikoituminen lastensuojelun asiakkaaksi: näkökulmia asiakkuuden määrittämiseen. Jyväskylä :Gummerus.
- Koivunen, P-L. 2009. Hyvä päivähoito: Työkaluja sujuvaan arkeen. Jyväskylä: PS-kustannus
- Lindon, J. 2005. Child Care and Early Education: Good practice to support young children and their families. London: Thomson Learning.
- Lounassalo, J 2002. Pienten lasten päivähoidon kehitys ja perhepolitiikka. Teoksessa Helenius, A; Karila, K; Munter, H, Mäntynen, P & Siren – Tiisanen, H. Pienet päivähoidossa: Alle kolmivuotiaiden lasten varhaiskasvatuksen perusteita. Helsinki: WSOY
- Metsämuuronen, J. 2008. Laadullisen tutkimuksen perusteet. Jyväskylä: Gummerus.
- Mönkkönen, K. 2007. Vuorovaikutus: Dialoginen asiakastyö. Helsinki: Edita.
- Niikko, A. 2005. Suorittavasta hoidosta eettisen huolenpitopedagogiikan toteuttamiseen. Kasvatustieteiden tiedekunnan tutkimuksia N:o 49. Joensuu: Joensuun yliopistopaino.
- Nummenmaa, T.; Konttinen, R.; Kuusinen, J. & Leskinen, E 1997. Tutkimusaineiston analyysi. Helsinki: WSOY.
- Onnismäa, E-L. 1999. päiväkotiki lastensuojelun tukitoimena - toiveiden tynnyri vai huolten hautomo? Aiheita 29/1999. Helsinki: STAKES
- Pohjola, A. 1999. Moniammatillinen asiantuntijuus: Kuka kukin on? Teoksessa Virtanen, Päivi (toim.). Verkostoituva asiakastyö. Helsinki: Kirjayhtymä Oy
- Pulma, P. & Turpeinen O.1987. Suomen lastensuojelun historia. Kouvola: Lastensuojelun keskusliitto.
- Puonti A; Saarnio T & Hujala A.2004. Lastensuojelu tänään. Helsinki: Tammi
- Räty, T. 2010. Lastensuojelulaki: käytäntö ja sen soveltaminen. Helsinki Edita.
- Seikkula, J. & Arnkil; T. 2009. Dialoginen verkostotyö. Helsinki: Terveiden ja Hyvinvoinnin laitos.
- Seikkula, J. & Arnkil; T. 2005. Dialoginen verkostotyö. Tampere: Tammer-paino Oy.
- Stakes oppaita: 56. 2003.Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet. Helsinki: Stakes.
- Taskinen, S. 2007. Lastensuojelulaki: (417/2007) Soveltamisopas. Helsinki: Stakes.
- Tuomi, J. & Sarajärvi, A. 2004. Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi. Helsinki: Tammi
- Tuominen, T. 2010. Sosiaali- ja terveydenhuoltolainsäädäntö. Helsinki: Talentum Media Oy
- Uusikylä, P. 1999. Verkosto valintana teoksessa Virtanen, Päivi (toim.).Verkostoituva asiakastyö. Helsinki: Kirjayhtymä Oy
- Vilen, M.; Leppämäki, P. & Ekström, L. 2002. Vuorovaikutuksellinen tukeminen, Helsinki: WSOY.
- Virtanen, P. (toim.)1999. Verkostoituva asiakastyö. Helsinki: Kirjayhtymä OY.
- Välimäki, A-L. 1999. Lasten hoitopuu: Lasten päivähoitojärjestelmä Suomessa 1800–1900-luvuilla. Helsinki: Suomen kuntaliitto

Elektroniset lähteet

Henkilötietolaki. 22.4.1999/523. Saatavissa <http://www.finlex.fi>

Laki sosiaalihuollon asiakkaan asemasta ja oikeuksista. 22.9.2008/812. Saatavissa <http://www.finlex.fi>

Lastensuojelulaki. 13.4.2007/ 417. Saatavissa <http://www.finlex.fi>

Maskun kunnan varhaiskasvatussuunnitelma 2009 [viitattu 19.8.2010] Saatavissa <http://www.masku.fi>

Maskun kunnan turvallisuus- ja laatukäsikirja 2010. [viitattu 19.8.2010] Saatavissa <http://www.masku.fi>

<http://www.masku.fi/sosiaalipalvelut/lastensuojelu>

Nikander Pirjo: Sosiaalilääketieteellinen aikakauslehti 2003:40: s. 279–290). Artikkel.

Päivähoitolaki 19.1.1973/36. Saatavissa <http://www.finlex.fi>

Rousu Sirkka. [viitattu 19.8.2010] <http://lastensuojelija.blogspot.com/2010/04/lastensuojelun-vaikuttajafoorumi.html>

Sosiaaliportti [viitattu 8.11.2010]. Saatavilla <http://www.sosiaaliportti.fi/fi-FI/lastensuojelunkasikirja>

Sotkanet [viitattu 12.9.2010]. Saatavissa <http://uusi.sotkanet.fi/>

Henkilökohtainen tiedonanto

Hotinen Kirsi-Leena, päivähoiton johtaja. Henkilökohtainen tiedonanto 14.8.2010. Maskun päivähoito.

Hotinen Kirsi-Leena, päivähoiton johtaja. Henkilökohtainen tiedonanto 8.11.2010. Maskun päivähoito.

Tutkimuslupa

TUTKIMUSLUPA

Heli Rautamaa

Carita Rauvola

Turun Ammattikorkeakoulu

Tsos07/lanupe

opinnäytetyö/tutkimuslupa

Olemme Heli Rautamaa ja Carita Rauvola ja opiskelemme sosionomi (AMK)-tutkintoa Turun Ammattikorkeakoulussa kolmatta vuotta. Teemme opinnäytetyömme Maskun kunnalle aiheesta lastensuojelulasten tietojen välittyminen ennen hoidon alkua, sen aikana ja hoidon päättymisen jälkeen sosiaalityöntekijöiltä päivähoiton henkilökunnalle.

Opinnäytetyömme on kvalitatiivinen eli laadullinen tutkimus. Tutkimusaineistona käytämme teemahaastatteluja, joissa haastattelemme päivähoiton henkilökuntaa. Tutkimukseen haastatellaan perhepäivähoitajia ja päiväkodin työntekijöitä joiden ryhmissä on lastensuojelulapsia. Lasten perheitä tai heidän lastensuojeluntarvetta ei käsitellä tutkimuksessa.

Haastattelut nauhoitetaan, jonka jälkeen ne litteroidaan eli puretaan paperille ja sen jälkeen nauhat tuhotaan. Nauhat ovat vain meidän käytössämme.

Lopullisessa tuotoksessa eli opinnäytetyössä haastateltavat eivät ole tunnistettavissa kuten eivät lapsetkaan eikä heidän hoitopaikkansa. Käytämme suoria lainauksia haastateltavien puheista ilman tunnistamisen vaaraa. Huomioimme salassapitovelvollisuuden.

Valmis opinnäytetyö on luettavissa yleisesti Turun AMK:n kirjastossa Ruiskadulla ja yhden kappaleen toimitamme myös Maskun kunnalle.

MASKUN KUNTA
Perusturvalautakunta

PÖYTÄKIRJANOTE
17.03.2010

Sivu
1

: 0 / 0

31 § Tutkimuslupa-anomus

Perusturvaltk. § 31
17.3.2010

Heli Rautamaa ja Carita Rauvola opiskelevat sosionomi (AMK) tutkintoa Turun ammattikorkeakoulussa kolmatta vuotta. He haluaisivat tehdä opinnäytetyönsä Maskun kunnalle aiheesta lastensuojelulasten tietojen välittyminen ennen hoidon alkua, sen aikana ja hoidon päättymisen jälkeen sosiaalityöntekijöiltä päivähoiton henkilökunnalle.

Opinnäytetyö on kvalitatiivinen tutkimus. Tutkimusaineistona käytetään teemahaastatteluja, joissa haastateltaisiin sekä lasten asioita hoitavia sosiaalityöntekijöitä että päivähoiton henkilökuntaa. Tutkimuksessa haastateltaisiin perhepäivähoitajia ja sellaisia päiväkodin työntekijöitä, joiden ryhmissä on lastensuojelulapsia. Lasten perheitä tai heidän lastensuojeluntarvettaan ei käsitellä tutkimuksessa.

Haastattelut nauhoitetaan, jonka jälkeen ne litteroidaan eli puretaan paperille ja sen jälkeen nauhat tuhoetaan. Nauhat ovat ainoastaan tutkimuksen tekijöiden käytössä. Lopullisessa tuloksessa eli opinnäytetyössä haastateltavat eivät ole tunnistettavissa kuten eivät lapsetkaan eivätkä heidän hoitopaikkansa. Tutkijat huomioivat salassapitovelvollisuuden.

Päivähoidon johtaja Kirsi-Leena Hotinen ja sosiaalipalvelupäällikkö Raija Vienonen puoltavat tutkimusluvan myöntämistä.

Perusturvajohtajan ehdotus:

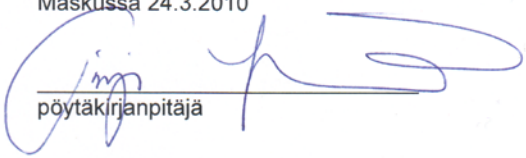
Perusturvalautakunta päättää oikeuttaa perusturvajohtajan myöntämään Heli Rautamaalle ja Carita Rauvolalle tutkimusluvan sillä edellytyksellä, että Maskun kunnalle toimitetaan yksi kappale opinnäytetystä ja että tutkimusta tehdessä huomioidaan ehdottomasti salassapitovelvollisuus.

Päätös:

Hyväksyttiin päätösehdotuksen mukaisesti.

Otteen oikeaksi todistaa

Maskussa 24.3.2010

pöytäkirjanpitäjä

Haastattelukysymykset oppariin

ph=päivähoito, ls=lastensuojelu

1. Ikä, koulutus, työvuosien kesto?
2. Mistä yhteistyö ph:n ja ls:n välillä alkaa?
3. Mitä sisältää yhteistyö ls:n ja ph:n välillä?
4. Miten toimitaan jos huoli jo hoidossa olevasta lapsesta herää?
5. Miten seurataan lasta joka on lastensuojelussa?
6. Miten hänestä raportoidaan?
7. Millaista on yhteistyö ph:n ja ls:n välillä?
8. Miten yhteistyö toimii?
9. Minkälaiset asiat mielestäsi edistävät yhteistyötä?
10. Minkälaiset asiat mielestäsi ovat yhteistyön esteenä?
11. Onko yhteistyössä kehittämiskohteita mielestäsi? Jos on, niin mitä? Jos ei, miksi ei?
12. Yhteistyön loppuminen, miksi? Mitä sisältää?
13. Vapaa sana?

Dialogisuus

1. Hyödynnetäänkö mielestäsi työntekijöiden arkitietoutta lapsesta?
2. Oletko ollut mukana verkostopalaverissa, jossa on moniammatillinen tiimi sekä asiakasperhe?
3. Tiedätkö, keitä muita näissä palavereissa on mukana?
4. Mikä on hyvää, mikä huonoa näissä palavereissa?
5. Toivoisitko enemmän tällaisia palavereja? Miksi? Jos et, miksi?
6. Miten miellät verkostotyön käsitteen?
7. Sisäinen viestintä; miten toimii, saatteko tietoa siitä mitä palavereissa on sovittu? Miten informoidaan omaa ryhmää /koko taloa?
8. Onko mielestäsi moniammatillisesta yhteistyöstä hyötyä työssäsi? Miksi on, /miksi ei ole?
9. Miten kehittäisit verkostopalavereja?
10. Vapaa sana

